

ЧИТАТИ – ЩОБ ЗНАТИ, ЗНАТИ – ЩОБ ПЕРЕМАГАТИ!

У К Р А Ї Н И

Військо

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДРУКОВАНИЙ ОРГАН МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

СЕРЖАНТ: НОВА ГОЛОВНА РОЛЬ

С. 26

Лідерство, кар'єрне зростання, соціальний захист на рівні офіцерів

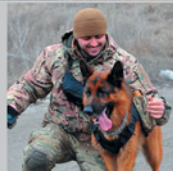
ТАЛАНТ
СПЕЦПРИЗНАЧЕНЦЯ

С.16

ХВОСТАТИ
ПОБРАТИМИ

С.48

КОЛИ КУБАНЬ –
ЦЕ УКРАЇНА

С.60

**INVICTUS
GAMES**
SYDNEY 2018

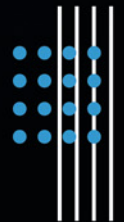
TEAMUKRAINE

ВАДИМ СВИРИДЕНКО

Ветеран АТО

Учасник
Національної збірної України

Ігри Нескорених Торонто 2017

**БІЙЦІ, ЧИЯ ВОЛЯ
СИЛЬНІША ЗА ТІЛО!**

СІДНЕЙ, АВСТРАЛІЯ 20-27 жовтня 2018

INVICTUSGAMES.IN.UA

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Міністерство
оборони
України

Міністерство
внутрішніх справ
України

Міністерство
зовнішніх міжнародних
зв'язків
України

Міністерство
соціальної політики
України

Міністерство
охорони здоров'я
України

Міністерство
освіти та науки
України

Міністерство
культури
України

КООРДИНАЦІЙНИЙ ЦЕНТР

Адміністрація
президента
України

ЗМІСТ

2 | АКЦЕНТИ

6 | ВІСТІ З ПЕРЕДОВОЇ

Сюди прилітають не лебеді

10 | ГЕРОЇ АТО

Із танкістів – у баристи

16 | ХОРОБРІ СЕРЦЯ

Талант спецпризначенця

22 | АДРЕСИ МУЖНОСТІ

Тетянина зброя

26 | РЕФОРМА ЗБРОЙНИХ СИЛ

Сержант: нова головна роль

32 | ЛЮДИ НАШОГО ВІЙСЬКА

«Бастер» – на всі руки майстер

34 | УКРАЇНА–НАТО

«Дорожня карта» членства в Альянсі

40 | СТАНДАРТИ НАТО

Еталон для війська

44 | ПАРАДОКСИ ДОНБАСУ

Часів Яр: кризь портал часу

48 | ХВОСТАТИ ПОБРАТИМИ

Рижка-Рижуха і
Мася-десантника

54 | ПРАВДИВЕ СЛОВО – НАША ЗБРОЯ!

«Найкращий вірш ще
ходить на свободі...»

56 | МАЙБУТНЄ АГРЕСОРА

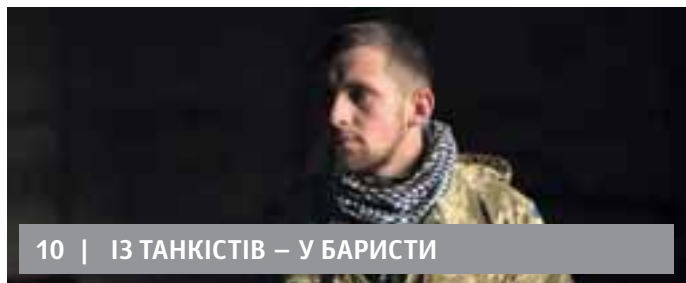
Імперія фашизму чи
крах імперії

60 | НЕВІДОМА ІСТОРІЯ

Коли Кубань – це Україна

62 | СМІЄМОСЯ, БО СМІЄМО

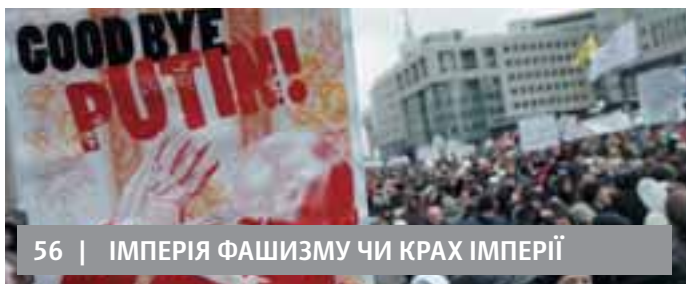
Останній комік на Росії

10 | ІЗ ТАНКІСТІВ – У БАРИСТИ

34 | «ДОРОЖНЯ КАРТА» ЧЛЕНСТВА В АЛЬЯНСІ

56 | ІМПЕРІЯ ФАШИЗМУ ЧИ КРАХ ІМПЕРІЇ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДРУКОВАНИЙ ОРГАН МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Засновник:

Міністерство оборони
України

Адреса редакції:

01015, м. Київ, вул. Московська,
45/1, корпус 33

Телефони редакції:

(044) 280-60-28, 280-60-45
mail: viysko2012@ukr.net

Електронна версія:

<http://www.viysko.com.ua/>
© «Військо України», 2014

Підписано до друку:

20.04.2018 р.
Наклад: 2500

Віддруковано:

ТОВ «Ландпрес»
Передплатний індекс: 74101

Свідоцтво про державну реєстрацію:

КВ № 827 від 12.07.1994 р.

Фото на обкладинці:

Аліни Комарової

Головний редактор:

Валентин БУРЯЧЕНКО

Заступник головного редактора:

Андрій МИРОНЧУК

Відповідальний секретар:

Вячеслав ПЕТРОВСЬКИЙ

Начальники відділів:

Олександр БІРЧЕНКО,
Ігор ПАРУБСЬКИЙ,
Олександр ВАСИЛЬЧЕНКО

Спеціальні кореспонденти:

Сергій БАСАРАБ,
Олег СУШИНСЬКИЙ,
Галина ЖОЛТІКОВА,
Олег ЯНОВСЬКИЙ-ШПАК

Кореспонденти:

Валерія СОКОЛІК,
Валерій ВОРОНЧУК,
Олександр ПАНЮКОВ,
Дарія МАРКЕВИЧ

Літературний редактор:

Олена ПОЛЯНСЬКА

Редакція не несе відповідальності за зміст повідомлень інформагентств і може друкувати статті, не поділяючи поглядів автора. Відповідальність за достовірність фактів, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій. Роботи (фотознімки, статті, малюнки, тексти та інші матеріали), які прийшли на адресу редакції, не рецензуються і не повертаються. Передрук матеріалів чи будь-яке інше їх використання можливе лише з письмового дозволу редакції. При використанні матеріалів посилання на журнал «Військо України» обов'язкове. За зміст реклами відповідальність несе рекламодавець.

КАРДИНАЛЬНА ЗМІНА СТАТУСУ АТО

Статус антитерористичної операції на сході України на операцію Об'єднаних сил буде змінено 30 квітня. Саме цю дату визначив Президент України – Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України Петро Порошенко.

– Це кардинально змінює організацію управління військовою структурою. Адже нині антитерористичною операцією керує Служба безпеки України. Але взаємодія між СБУ і підрозділами ЗС України, Нацполіції, Нацгвардії

агресію.

На думку Президента, це зробить дії українських військових більш ефективними не лише у відсічі збройній агресії, а й у протидії диверсійним групам.

Адже за словами Глави держави, кількість спроб терористичних атак проти України вже перевищила 400. При цьому терористів готують в таборах, які розташовані в Ростовській, Белгородській, Курській та інших областях Російської Федерації. Бойовиків вербу-

ють на українській окупованій території, частина з них – російські громадяни.

– Українська держава має бути об'єднаною, сильною, разом з українським народом для того, щоб протидіяти цим загрозам, – наголосив Петро Порошенко.

Тож, за словами Президента, понад 40 країн згодні взяти участь у миротворчій місії в окремих окупованих районах Донецької і Луганської областей задля встановлення в Україні миру, відновлення суверенітету та повернення її територіальної цілісності.

Петро Порошенко також акцентував на тому, що мандат миротворців має розповсюджуватися на всі окуповані території.

– Миротворці мають допомогти роззброїти, встановити мир і необхідні безпекові умови для початку політичного врегулювання через місцеві вибори, щоб у них мали змогу взяти участь українські політичні партії та українські ЗМІ, – зазначив Президент.

ЗАКОНОДАВЧЕ ЗМІЦНЕННЯ НАЦБЕЗПЕКИ

5 квітня Верховна Рада України прийняла за основу проект Закону «Про національну безпеку», який визначатиме механізми керівництва у сфері національної безпеки та оборони, унормує структуру і склад сектору безпеки і оборони, систему управління, координації та взаємодії його органів. А також планується, що цей закон запровадить комплексний підхід до планування у сфері національної безпеки і оборони та сталий і ефективний цивільний демократичний контроль.

Для втілення в життя цього механізму передбачається скасування трьох законів, які будуть об'єднані в один. Це закони

«Про основи національної безпеки України», «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною

організацією і правоохоронними органами держави» та «Про організацію оборонного планування».

СПІВПРАЦЯ В БЕЗПЕКОВІЙ СФЕРІ

В рамках офіційного візиту в Україну делегації Міністерства національної оборони Португальської Республіки обговорювалися питання співпраці щодо кібербезпеки та співробітництва в галузі медичного забезпечення та логістики. Також сторони узгодили спільні дії для нейтралізації світових загроз, які стали наслідком агресії РФ у Східній Україні та анексії Криму.

Міністр оборони України генерал армії України Степан Полторак відзначив всебічну допомогу, яку надає португальська сторона Україні, включаючи політичну підтримку, медичну реабілітацію військовослужбовців, надання технічної допомоги тощо.

Глава вітчизняного оборонного відомства зазначив, що Україна розділяє європейські цінності та цінності НАТО, що закріплено на законодавчому рівні.

– Законодавчі ініціативи лише підтверджують незворотність прагнень України щодо вступу в НАТО та приєднання до Європейського

Союзу, – наголосив Степан Полторак. – Практично за два роки ми виконали більшість заходів, спланованих у Стратегічному оборонному бюлетені, який ми склали разом з нашими партнерами з Альянсу.

А розвиток військово-політичного діалогу на рівні вищого керівництва оборонного відомства Португалії – важливої країни – члена

НАТО та ЄС є дуже важливим для України.

– Португалія підтримує територіальну цілісність та політичну незалежність України. І ми вражені масштабними змінами, здобутками, які відбулись у Збройних Силах України, – зазначив Міністр національної оборони Португальської Республіки Жозе Альберту ди Азереду Лопеш.

«ВІЛЬХА»: ВИПРОБУВАННЯ ПОЛІГОНОМ

На півдні Одеської області проведено державні випробування ракетного комплексу «Вільха», під час яких замовник перевіряв на відповідність заданим параметрам усі тактико-технічні характеристики ракет.

За словами Секретаря Ради національної безпеки і оборони України Олександра Турчинова, ці випробування стали фіналізацією масштабного проекту українських учених, конструкторів та виробників.

– Завдяки зусиллям усіх, хто працював над цим проектом, ми отримали потужну ракетну зброю, яка за всіма показниками краща за російський аналог, – сказав О. Турчинов.

За його словами, після завершення цих масштабних державних випробувань ракетні комплекси «Вільха» будуть взяті на озброєння, а український ОПК розпочне їхнє серійне виробництво.

«Вільха» є українським проектом зі створення ракетного комплексу з коригованим боєприпасом. Цей комплекс розроблений на основі радянської реактивної системи залпового вогню «Смерч» калібру 300 мм.

З відкритих джерел відомо, що РСЗВ «Вільха» має керований 300-мм ракетний боєприпас, який залежно від завдань може служити як системою ураження назем-

них цілей, так і засобом боротьби з морськими кораблями. Визначальною особливістю «Вільхи» є система наведення і можливість коригування траєкторії вже в польоті. При тому корекція польоту відбуватиметься не за допомогою GPS, сигнали якої можуть бути пригнічені.

БОЙОВЕ НАВЧАННЯ ЗА НАТОВСЬКИМИ СТАНДАРТАМИ

У Міжнародному центрі миротворчості та безпеки військовослужбовці окремої механізованої бригади оперативного командування «Захід» завершили навчання, що відбувалися в рамках програми «Об'єднаної багатонаціональної групи з підготовки – Україна» (JMTG-U).

Курс, який став десятим у програмі JMTG-U, стартував наприкінці січня. Крім інструкторів зі Збройних сил США, участь у підготовці українських військовослужбовців також беруть військові фахівці з Канади, Великої Британії, Данії, Литви та Польщі.

У рамках цієї програми навчання українського підрозділу у

форматі батальйонної тактичної групи відбулося вперше. Зокрема, до механізованих взводів долучи-

лися також танковий, артилерійський, протиповітряний підрозділи тощо. Втім сам алгоритм вишколу

РОЗМІНУВАННЯ СХОДУ УКРАЇНИ

З початком агресії Російської Федерації значні райони на території Донецької та Луганської областей були нашіпговані мінами та вибухонебезпечними предметами. У критичному стані перебувають об'єкти інфраструктури, оскільки доступ до пошкодженого обстрілами часом неможливий через наявність снарядів, які не вибухнули, та саморобних вибухових пристроїв.

На сьогодні вже перевірено близько 26 тис. га територій та знищено понад 340 тис. вибухонебезпечних предметів. Нині найбільші зусилля саперів Збройних Сил України зосереджені на розмінуванні газопроводів, водогонів, лінії електромереж, залізничних колій тощо. Для безпечного пересування цивільного населення з окупованих районів на звільнену територію значна увага приділяється маркуванню та огороженню небезпечних ділянок у районах контрольних пунктів в'їзду та виїзду.

ПЕРСПЕКТИВНА «НАДІЯ»

ПАТ «Мотор Січ» провело перші льотні випробування багатофункціонального українського вертольота МСБ-2 «Надія».

Новий український вертоліт планують використовувати для патрулювання доріг, моніторингу трубопроводів і газопроводів, а також у підрозділах Держслужби з надзвичайних ситуацій, санавіації, Держприкордонслужби і для інших оборонних цілей.

Інженери «Мотор Січ» відзначили, що машина створена на базі Мі-2, але при цьому запорізка «Надія» оснащена сучасними двигунами AI-450M-П і має унікальну авіоніку. Дальність польоту вертольота становить близько 1 тис. км, вантажопідйомність – понад 1 тону. «Надія» здатна перевозити 7 пасажирів. При її створенні активно використовувалися композитні матеріали вітчизняного виробництва, що суттєво зменшило злітну вагу, а це дозволило збільшити вантажопідйомність та дальність польоту машини.

При цьому собівартість вертольота – від 1,5 до 2 млн євро, що в кілька разів менше вартості закордонних аналогів.

Президент ПАТ «Мотор-Січ» В'ячеслав Богуслаєв повідомив, що на даний момент почалися

суттєвих змін не зазнав – українські та іноземні інструктори здійснили підготовку в декілька етапів: від злагодження відділень і взводів до проведення ротних і батальйонних тактичних навчань.

У рамках міжнародної програми армії США, спрямованої на підготовку українських солдатів до бойових дій, за одну ротацию в залежності від завдань у Міжнародному центрі миротворчості та безпеки перебуває від 330 до 500 американських військових інструкторів. 2016 року українців тренували військові інструктори 76-ї піхотної бригади армії США зі штату Каліфорнія, а 2017 року командування штабом місії перебрала на себе бойова група 45-ї піхотної бригади Національної гвардії США (штат Оклахома).

сертифікаційні польоти «Надія». За його словами, у 2018 році «Мотор-Січ» планує завершити державну сертифікацію свого нового вертольота. Відтак серійне виробництво «Надії» може початися вже цього року.

ІНФРАСТРУКТУРНІ ПРОЕКТИ МІНОБОРОНИ

Будівництво основних об'єктів табірної містечка Міжвидового центру підготовки частин та підрозділів «Широкий Лан» заплановано завершити до кінця осені. Як зазначив Міністр оборони України генерал армії України Степан Полторак під час перевірки будівельних робіт, службі Тилу Збройних Сил України поставлено завдання, щоб до кінця осені особовий склад, який прибуватиме сюди на навчання після виведення з району ведення бойових дій, мав необхідні умови не лише для бойового навчання, а й для нормального відпочинку та відновлення після важкої служби на сході країни.

У бригадний комплекс буде включено не лише казарми, а й велику їдальню на 2,5 тис. людей, де харчуватимуться не лише ті, хто проживатиме у казармах, а й також ті, хто перебуватиме в новому стаціонарному наметовому містечку. Воно теж буде побудоване з урахуванням потреб військових, із власною інфраструктурою та водопостачанням. Також збудують спортивну базу, щоб військовослужбовці мали можливість займатися спортом, як улітку, так і взимку.

Окрім цього, на території табірної містечка спорудять сучасну базу відпочинку для військово-службовців-контрактників та для офіцерів, пошту, магазини, кафе та медичну частину.

– Тут ми створюємо інфраструктуру, на базі якої можна буде готувати сучасні Збройні Сили України. Але територія полігону «Широкий Лан» була проблемною, починаючи з радянських часів. Тривалий час його модернізацією ніхто не займався, інфраструкту-

ра, як для проживання, так і для того, щоб навчатися, була практично знищена, – наголосив Степан Полторак.

Також під час робочої поїздки до Південної України очільник оборонного відомства перевірів стан виконання робіт на окремих масштабних будівельних об'єктах в Одеській області.

У населеному пункті Дачне, де розбудовується військове містечко для майже тисячі морських піхотинців, Степан Полторак оглянув уже зведені казарми та гуртожитки, процес будівництва нових споруд та інфраструктурних об'єктів.

– Це перший такий проект відповідно до стандартів НАТО, в якому передбачено зведення окремих гуртожитків для строковиків і контрактників, сімейних військовослужбовців. Тут також передбачено будівництво нової їдальні та котельні, навчальних корпусів, – зазначив Міністр оборони України. – Роботи тривають уже десять місяців. Споруджують швидкими темпами, тож сподіваюся, що основні об'єкти буде завершено до кінця цього року.

СЮДИ ПРИЛІТАЮТЬ *НЕ ЛЕБЕДИ*

...Звернувши з траси на ґрунтову дорогу, наш «крузер» майже відразу загруз у багнюці. Водій намагався виїхати з пастки, але колеса заглиблювалися дедалі більше. Тим часом «Хаммер» комбата спокійно продовжив рухатися вперед. Навкруги стояли густо посічені осколками дерева. Більш невдалого місця для зупинки годі було й шукати

Лебединське залишається однією із найгарячіших точок у зоні проведення АТО на Приморському напрямку. Бойовики тут майже щодня гатять із мінометів різних калібрів.

«Очікуйте. Зараз за вами приїдуть», – пролунало з рації. І дійсно, за лічені хвилини, розсікаючи болото, ніби хвилі на морі, примчав інший «Хаммер».

– У цьому районі сьогодні працюють спостерігачі. Тож не хвилюйтеся, майже стовідсотково сепари не будуть зараз обстрілювати, – усміхаючись, підбадьорив нас водій прибулого автомобіля Олександр. – От, тільки мене знімати не треба, для рідних я зараз на полігоні в Херсонській області.

Витягши з першої спроби нашу машину, Іван спрямував нашого водія в безпечне місце, а потім запропонував нам пересісти в «Хаммер», щоб слідувати за комбатом на передній край. Далі дорога була ще гірша, тож їзда більше нагадувала дрифт, але водій кермував вправно. Одрозу було видно, що цю дорогу він знає як свої п'ять пальців. За словами Івана, до травня іншим легковим транспортом сюди взагалі добиратися безглуздо.

На позиції морпіхи спокійно займалися своїми справами... Хтось заготовляв дрова, інші чистили зброю, перевіряли зв'язок, готували їжу. Навіть приїзд комбата не надто відволік воїнів від повсякденних завдань, адже всі звикли, що командир постійно навідується до них. На перший погляд здавалося, що про війну тут усі забули, але виявилось, що морпіхи весь час ведуть спостереження за противником.

– Сьогодні було шість прильотів зі 120-мм міномета в нашому напрямку, але, дякувати Богу, невлучні, – говорить один із хлопців. Останнім часом помітно активізувалися ворожі снайпери, які розраховують на нашу легковажність.

– У противника відбулася ротация, тож він намагається виявити наші бойові розрахунки, до того ж і снайпери діють виважено, – каже про роботу ворога один із оборонців Лебединського. – Їхня тактика була майже відразу викрита, але все одно ми не маємо права недооцінювати ворога, дії якого прораховуємо заздалегідь.

– Зазвичай спочатку обстрілюють із СПГ, а потім уже під прикриттям кулемета та гранатометів починають працювати снайпери. Тим більше, що деякі ділянки вони вже пристріляли, – каже морпіх Олександр. – Реагуємо спокійно. Укриття, спостереження, адекватна відповідь.

На запитання, чому вони так нахабно поведуться, морпіх посміхнувся й відповів: «Вони так себе поведуть тоді, коли знають, що в нашому районі немає спостерігачів, але будьте певні – «заспокоїливі» видаємо суворо за рецептом, без потреби на провокації не відповідаємо, але ж якщо «виписуємо ліки», то ефект максимальний.

– Якщо відомо, коли в районі працюватимуть спостерігачі ОБСЄ, то майже гарантовано перед їхнім приїздом терористи здійснюють обстріли. Працюють з мінометів калібру 82 мм та 120 мм, гранатометів. У подальшому очікують відповідь від наших бійців, – розповідає комбат Віктор. – Вони плекають надію, що ми відреагуємо на провокацію, і вони матимуть можливість репетувати на весь світ, які ми негідники, що порушуємо Мінські домовленості. Але ми люди з великим запасом терпіння.

Майже всі військові, які тримають оборону на цих позиціях, мають чималий бойовий досвід. Тому провокації ворога тут нікого не лякають, найбільше хлопці хвилюються за свою улюбленицю – ротвейлера Роксі. Вона цуцням потрапила до морпіхів майже два роки тому. Наприкінці своєї першої ротації Роксі зазнала контузії і осколкових поранень, але після лікування вона вже вдруге заступила на бойове чергування з хлопцями. Коли вона побачила, що військові почали складати речі та майно у вантажівки, то її дві години не могли заспокоїти, так вона раділа своїй черговій ротации.

– Буквально вчора ми одне одному життя врятували. Я не з тих, хто надто вірить у якісь містичні речі. Але вчора Роксі стрибнула на мене і трохи відштовхнула. Майже водночас у бійницю влучила куля снайпера. Вона пролетіла просто повз моє вухо. Напевне, ворожий снайпер хотів мені те вухо пробити, але я – морпіх, а не пірат, – усміхається військовий Дмитро. – Щойно я стягнув Роксі з бруствера, як одразу в те місце влучила друга куля. Немає жодного сумніву, що стрілець цілив у собаку. Але ми з нею заговорені.

Майже два роки тому Роксі цуцням потрапила до морпіхів. Наприкінці своєї першої ротації Роксі зазнала контузії і осколкових поранень, але після лікування вона вже вдруге заступила на бойове чергування з хлопцями

Ворог, звичайно, розуміє, яке велике значення має улюблениця для морпіхів, і, звісно, хотів влучити в Роксі, тим самим підірвавши їхній морально-бойовий дух. Бійцям не зрозуміти тієї жорстокості, адже самі вони ніколи не стріляють у тварин.

Розпитуючи захисників про умови життя, їжу, тепло у бліндажах та інше, отримав приблизно таку відповідь: «Та все добре, все в нас є». Якщо раніше дуже часто можна було почути, що чогось не вистачає, то тепер розмови загалом про обстріли і тактику ворога, зміцнення позицій, планування власних дій і, звісно, про Роксі. Про неї тут кожен розповість якусь історію.

А ще далеко не на кожній позиції можна побачити таку взірцеву «бліндажну кухню». Тут господарює морпіх Оленка. У приміщенні затишно, тепло, а запах смачних

страв долітає, мабуть, навіть до ворога.

– Хай знають, як пахне український борщ з пампушками, – говорить Олена.

Коли 2014 року їй, вагітній, довелося виїжджати з Криму, вона навряд чи повірила б, що згодом служитиме у морській піхоті. І що перебуватиме не на другій лінії, а на самісінькому передньому краї разом із чоловіком.

– Сергій не дозволяв мені призиватися, коли ще служив у Перевальному, – пригадує Олена. – Але коли сину виповнилося три роки, то я, користуючись тим, що він був на ротації, подала документи до військкомату.

Готує Олена дійсно смачно. Борщ, розсольник, плов – морпіхи із замовленнями не баряться. І як їх не порадувати, коли вони самі обладнали всі необхідні шафи, прибивши їх під стелею, щоб миші не добралися. У хід пішли навіть ящики від БК, які ідеально підходять для зберігання продуктів.

За словами бійців, Олена не збирається весь час проводити на «камбузі», і коли в неї з'являється вільна хвилина, бувалі вояки навчають її військових хитрощів, які життєво необхідні на передньому краї, де відстань до ворога – кількості метрів.

– Я дружині відразу сказав, що тут, на позиції, всі однакові,

жодних привілеїв не буде. І вона погодилася, – розповідає морпіх Сергій із позивним «Вікінг». – Звісно, з одного боку важко, бо мушу хвилюватися ще й за дружину, але ми – військові, і вона знала, на що йшла. З другого боку, поряд зі мною рідна людина, яку я майже не бачив останні чотири роки. Навіть свого сина я вперше побачив, коли йому був рік і два місяці...

Нині Святославу три роки, він живе з бабусею, яка хоч і дуже переживає, але повністю підтримує Сергія та Олену і, звісно, з нетерпінням чекає, коли батьки приїдуть до сина.

– Скоро вже спостерігачі ОБСЄ мають завершити свою роботу, тож, будьте певні, ворог уже давно помітив ваш приїзд, – кажуть морпіхи. – Тому саме час рушати, а ми продовжимо свою справу.

На зворотному шляху з лісо-смуги вийшла група військових. Тримавши міношукач у руці, боєць доповів комбату:

– Командире, ту дорогу ми повністю перевірили, вона безпечна,

Морпіх Олена знається на смачній їжі

а от другий відрізок ще не до кінця, тож ще день-два там краще не їздити. Також скоро будемо ліквідувати всі «знахідки».

– Гучно буде? – спитав комбат.

– Дуже. Тож дивіться, щоб окупанти не вирішили, що ми у наступ пішли, – сміючись відповів сапер і продовжив рух зі своєю групою.

Коли ми під'їжджали до Широкиного, спостерігачі вже виїхали із зони. Про це свідчили обстріли наших позицій біля Лебединського. Але українські морпіхи були повністю готові до провокацій ворога. Як завжди.

Дмитро ЗАВТОНОВ

Щоразу, коли Роман біг до свого танка, який бійці назвали «Незаперечний», у його голові вже вибудовувався чіткий план: як заїжджати-муть у населений пункт, зайнятий терористами; наскільки близько наближатимуться до їхніх позицій; як діятимуть у разі, коли щось піде не так. Командир екіпажу, який ще в мирні часи став одним із найкращих сержантів 30-ї окремої механізованої бригади, танкову науку опанував блискуче. І яким би важким не було завдання, Роман Марінов ніколи не виказував хвилювання та завжди підбадьорював свій екіпаж: «Хлопці, все буде добре! Впраємося і назад!»

ІЗ ТАНКІСТІВ – У БАРИСТИ

Його слова настільки переконували та надихали бійців, що сумнівів ні в кого не виникало. Вони сідали у свою багатотонну машину і вірили не так у міць танкової броні, як у холодний розрахунок та вдачу командира. А вона, як показали сотні бойових виїздів, ніколи не підводила. Так сталося і під час найбільш тривалого бою в Степанівці. Коли заїхали в населений пункт, зв'язок перервався, тож координації з піхотою не було. Роман умить збагнув: потрібно відпрацювати – зачистити вулицю, адже втрати серед українських військових будуть неминучі.

– Якщо звичайний бій триває 20 хвилин, то там на атаку ворожих позицій пішло вдвічі більше часу. Це була завзята рубанина. На таке відразу налаштовуєшся. Головне – сісти в машину, а далі – по накатаній. Зробили все чітко, піхота не встигла підтягнутися, але ми й без неї впоралися, – згадує Роман Марінов.

Бійці поважали свого командира, тож як визнання безперечного авторитету і поваги дали йому позивний «Борисович». Вони знали, що із будь-якої халепи він знайде вихід і зробить все, щоб зберегти життя екіпажу танка з бортовим номером 102 «Незаперечний». Одного разу його викликали у штаб і сказали: «Борисовичу, поїдь і розберися». У тій ситуації, коли ворожі міномети надто близько стояли до наших позицій і артилерія була безсила, єдина надія залишалася на екіпаж, якому рівних треба було ще пошукати. Механік-водій Олег Штиль з багаторічним досвідом водіння та навідник Богдан Анастасов, який ще до війни здобув перше місце в Україні під час змагань на найкращий танковий взвод, – для такої команди неможливих завдань просто не було. За їхніми плечима сотні тисяч кілометрів доріг, понад 60 занурень під воду, незліченна кількість підбитих мішеней. Роман Марінов

А ще він завжди жартував, усміхався та казав побратимам: «Не впадайте у відчай навіть у найбезвихідніших ситуаціях. Коли віриш – вихід обов'язково знайдеться»

свою роту називає божевільною, для якої перепон не існувало, чи то йшлося про непролазні болота, чи про хаші:

– У нас настріл був такий, що не передати словами, просто захмарний. Ми тоді поїхали на бойове завдання й гатили по ворожих мінометах, як по мішенях у тирі. Нас розділяло лише кілька кілометрів. На десяток «мішеней» пішли лічені хвилини. На

нічого складного не було, для нього – це буденна річ: виїхати та відпрацювати. Таких випадків на його рахунок так багато, що інколи між ними стирається межа. Тижні, а то й місяці, були такими, коли про відпочинок не думали: за три дні – три години.

– Інколи обстріли тривали протягом багатьох діб. Сидиш, і на тебе кожні три секунди щось падає. Але до цього звикаєш.

небезпечно. Та навіть у таких умовах екіпаж не переставав працювати. Коли ж виходили назовні, їх було не впізнати: чорні з голови до ніг. «Ножем з форми знімав мастило», – згадує з усмішкою Роман. Проте він вдячний своєму броньованому другу. І переконаний, що Т-64БВ – найкращий для бою. У нього великий плюс – баланс електрики та механіки. Останньою можна «довернути» все те, що електричним приборам не до снаги. «Борисович» переконаний, що в бою він би ніколи не проміняв «64-ку» на більш сучасну модель.

Щоразу, повертаючись із небезпечного завдання, він дивився на своїх підлеглих і в душі радів, що вижили. Для нього це – найголовніше. А ще він завжди жартував, усміхався та казав побратимам: «Не впадайте у відчай навіть у найбезвихідніших ситуаціях. Коли віриш – вихід обов'язково знайдеться». Вихід знайшовся і під час першого бою за Савур-Могили, коли ворожа навала із території РФ двічі намагалася знищити

кожну – по 8 секунд. Терористи не встигли зорієнтуватися та відкрити вогонь у відповідь. У мене приціл і далекомір, більше нічого. Тож прямим наведенням зміг зробити те, що не вдалося артилерії.

У тій ситуації сержант Марінов вчинив так, як належало досвідченому воїну. Першою на приціл потрапила найбільша машина. Коли клуби пилу й диму розсіялися, відразу стало зрозуміло – координати правильні. А далі «пішло, як по маслу»: друга, третя... і так до останньої. Для «Борисовича»

Єдине – втома накопичується, і найстрашніше – дається взнаки на бойовому виїзді. Коли багато працюєш, багато випускаєш снарядів, всередині танка не вистачає кисню – і ти просто непритомнієш. Приходиш до тями від того, що головою об щось вдарився. Під час зачистки вулиці в Степанівці тричі «від'їжджав».

Роман простягає руку і каже: «Я б її тоді не побачив». Під час бою кабіна наповнюється газами та часточками мастила – справжня задуха. Вентиляція не справлялася, з відчиненим люком їхати

українські танки – все безрезультатно, і під час довготривалого рейду воїнів двох бригад – 95-ї та 30-ї – тилами противника. Майже два місяці в оточенні бойовиків та

російсько-терористичних військ проривалися вздовж усього кордону України з РФ.

– Тоді, 2014 року, бойовики бігли від нас так, що зброю кидали

на своїх позиціях. Ми виходили і просто збирали їхні «ствולי». Такий контингент – боягузи. Там їхня «дивізія» стояла, яку потім нарекли «дивізія-шашлик», бо ми просто увірвалися до них, підсмажили і поїхали. На той момент росіяни їх підтримували лише артилерією з-за кордону, – згадує чоловік.

На рахунок «Борисовича» не лише розтрощені ворожі позиції та засідки, а й підбиті російські танки. Воїн каже, що міць російських танкових підрозділів – це неабияке перебільшення. Танкових ворожих асів – одиниці. У протистоянні з ними українським бійцям було на чому потренуватися. А на запитання, як можна опанувати себе, коли на тебе суне багатотонний панцерник, Роман порівнює це із комп'ютерною грою в танки. Тільки в бою все набагато реальніше.

– Коли сідаєш у танк, замість крові в тебе адреналін, а злість настільки сильна, що жодним іншим емоціям більше немає місця. Залишається холодний розрахунок і жага перемоги.

Напевне, ці складові й допомогли Роману Марінову вийти живим із оточення під Дебальцевим. Хоча саме там, він уперше в житті зневірився. Тоді в ньому було не впізнати колись веселого і завжди усміненого сержанта. Чоловік стояв посеред вулиці й телефонував своїм близьким та знайомим. Ні, він не лаяв долю і не скаржився на керівництво. Він просто готувався до найгіршого й не хотів, щоб гроші, які були в нього на рахунок, пропали. Дзвонив і пересилав кожному якусь частину суми, просто так, до останньої копійчини. Дістав із кишені клаптик паперу, який завжди носив із собою та розгортав, коли хотів поліпшити собі настрій, прочитав потерті літери гасла «Хай там що», та вперше настанова не спрацювала. Роман каже, що, напевне, смішно було на нього

дивитися раніше, коли він так робив: «Чоловік бігає, кричить, а потім дістає папірець і всміхається». А потім була команда на вихід із оточення. І хоча багато воїнів виходили стежками подалі від траси, «Борисович» і його команда сіли в танк, на боці якого виднівся номер 102. Видно його було недовго, як і весь корпус машини, бо зверху її обсіли бійці.

– Там їх було приблизно 40. Коли почався обстріл, вести вогонь я не міг, щоб не завдати ушкоджень людям. Десять узялися сили, відчинив люк головою і викидав хлопцям ріжки з патронами, щоб вони могли відстрілюватися.

Дорога до спасіння здавалася нескінченною. Контужені та поранені бійці їхали, не знаючи, чи виживуть. Проте вони вистояли. Роман, ледь вилізши із танка, протримався півгодини. Поранення, численні контузії та моральна перевтома дали про себе знати. Він каже, що тоді й «поплив». Саме той день поставив крапку на його військовій кар'єрі. Тривале лікування,

реабілітація, а потім найстрашніше – депресія і почуття не потрібності. Він довго не міг знайти в собі сили, аби переступити через це. Каже, що війна його пережувала, а потім виплюнула. І саме з цього тіста довелося наново ліпити самого себе. За допомогою друзів він влаштувався працювати у ветеранський бізнес спочатку кухарем італійської кухні, а потім баристою. Пробує свої сили в будівництві. Але зазначає, що найголовніше тепер для нього – це пошук власної місії.

– Нині я шукаю глобальну місію, щоб зробити щось хороше для людей. Мені хочеться, щоб усім було добре. Треба розпочинати з малого. Приміром, розглянемо таку ситуацію: людина йде на роботу лише для того, щоб отримувати гроші і не замислюється, що саме там вона перебуває більшу частину свого життя. Такі люди підходять до мене щоранку в мою зміну, коли я варю каву: сумні та зосереджені на своїх проблемах. Я намагаюся їх розвеселити, а коли вони беруть філіжанку свіжозвареної ранкової кави, і них на обличчі з'являється усмішка, – широко радію, що хоч трішки, але комусь цього дня додав світла.

Галина ХАВЧЕНКО

ПАЛАНТ

СПЕЦПРИЗНАЧЕНЦЯ

За всю історію існування Севастопольського порту, напевне, не було такого випадку, щоб корабель, який повертався з далекого походу, не зустрічали рідні й близькі. Та вперше причал був безлюдним, а команда ракетного крейсера Чорноморського флоту РФ «Москва», немов щури, збігала на берег подалі від корабля. Вони вже не одну добу перебували у шаленому напруженні. Звістку, що їх атакуватимуть, отримали ще в Середземному морі. Тому, порушуючи всі правила перетину проток Босфор і Дарданелли, без належного супроводу на всіх парах мчали в акваторію Чорного моря. А там поспішали у порт під конвоєм російських тральщиків

На цьому історія не завершилася. Два дні в'їзд та виїзд із Кримського півострова був закритий. Місцеві прикордонники пояснювали це тим, що полетіла система моніторингу. А феєсбешники тим часом нищили в Севастополі, шукали групу захоплення. Нічого не знайшли, проте градус напруги ще довго не знижувався.

Такий «невеличкий» резонанс викликало у окупантів те, що очаківські «морські котики» провели навчання, імітуючи напад на ідентичний ракетний крейсер «Україна». Три дні в порту Миколаєва, а потім у відкритому морі спеці відпрацьовували сценарій знищення цього корабля, коли він, не забезпечений охороною, перебуває у так званій мертвій зоні. На пришвартованому судні вони досконало вивчили слабкі місця і на третій день на катерах зі зброєю відчалили для проведення остаточних маневрів – знищення умовної цілі.

Ці та інші тренування, розраховані на можливі реальні дії з боку російських військ, тримали ворога в неабиякій напрузі. Ігор Вечірко постійно розробляв подібні сценарії для своїх підлеглих. Досвідчений бойовий офіцер-спецпризначенець, за плечима якого війна в Іраку та найзапекліші бої на Донбасі, чітко знав, що повинні вміти виконувати спецпідрозділи, щоб давати реальну відсіч противнику. Він ніколи не робив попуску ні собі, ні підлеглим. І дотримувався відомого принципу: «Важко в навчанні – легко в бою».

Ще як заступник командира 8-го полку спецпризначення він почав змінювати підходи до бойової підготовки. Взявши за основу іноземний досвід, удосконалював стрільбище, орієнтуючись на те, що спецпризначенці в будь-якій ситуації діють миттєво, а головне – мають бути психологічно готові до реалій війни.

Наприклад, під час масованого вогню снайпер повинен вгледіти серед диму та гару маленьке фото – мішень, що може з'явитися лише на кілька секунд, а в тилу противника злитися з місцевістю і за всяку ціну виконати завдання. Тому спецпризначенці, як ніхто інший мають покладатися лише на власні сили і розум. А підготувати справжнього спеца здатні тільки ті, хто знає реальну ціну цій професії.

– Треба людей підготувати до того, що вони бачитимуть найстрашніше. Була ситуація, коли в Іраку загинув мій боець – струміль з гранатомета влучив у серце. А мої підлеглі стоять і плачуть. Я з ними переговорив буквально кілька секунд – і вони почали приходити до тями. В зоні АТО ще важче. Приміром, потрібно підготувати морально й фізично диверсійно-розвідувальну групу так, щоб бійці могли пролежати під землею в обмеженому просторі майже без повітря кілька діб. Це відбувалося тоді, коли наші війська відступали, а противник наступав на ту територію. Ось у такий спосіб, непомітно, наші розвідники опинялися в

тилу ворога. А далі – справа техніки, – поділився досвідом полковник Ігор Вечірко.

Бувалий офіцер знав, що від того, як він навчатиме бійців, залежить і те, наскільки більше в них буде шансів вижити в екстремальних умовах. А сам себе запрограмував не боятися смерті, щоб не розгубитися в потрібну мить. Та він і не міг інакше, адже на нього рівнялися і поклалися. У зоні АТО бійці знали: якщо командир поруч, все буде добре. І він не підводив.

Одного разу під луганським аеропортом завданням групи 8-го полку спецпризначення було встановити неподалік ворожих позицій датчики від розвідувально-сигналізаційної апаратури «Реалія-У», щоб засікти переміщення ворога вночі. З самого ранку офіцер взяв бійців і вийшов у заданому напрямку. Довелося трохи петляти, щоб не наражатися на небезпеку. Коли рухаючись в головному дозорі дісталися яру, повністю зарослого колючим чагарником, командир вирішив піднятися і пройти кілька метрів, щоб зрозуміти, куди рухатися далі. Підлеглі залишалися лежати.

Аж раптом боєць, який здійснював спостереження за допомогою радіолокаційної станції «Борсук», вигукнув: «За 50 метрів бачу людей зі зброєю!» Ігор Вечірко добре розумів, що може загинути, якщо ворог його побачив. «Та нехай так, ніж загине вся група», – промайнуло в голові офіцера. Ті секунди, коли він стояв на видноті, напружене тіло ледве слухалося інтуїції, яка підказувала: треба йти вперед, ніби нічого не трапилося.

«Хлопці не вставайте, тихенько

відповзайте назад», – намагаючись не ворухити губами та не повертаючи голови, прошепотів командир спецпризначенців. Зробивши крок уперед, додав: «Покличте сюди бійця з «Борсуком», хай повзе вперед і знову перевірить». Потрібно було остаточно засвідчитись, чи є попереду засідка терористів. Чи то була помилка, чи то ворожий корегувальник та його напарники вже встигли покинути свою позицію, та це було на руку полковнику Ігореві Вечірку.

– Ну що там бачиш? – продовжив він.

– Товаришу командир, чисто, – з радістю в голосі відрепортував боєць, який за допомогою РЛС не засік попереду жодної людини. Група пройшла та встановила у визначеному місці датчики. Як тільки все було готово, почали пробиратися крізь соняшникове поле, яке змінилося кукурудзяним. Ці деталі офіцер добре запам'ятав, коли разом з підлеглими ішов до машин. Якби їх виявили – звідти б ніколи не вибралися. Досвідчений командир дав наказ тікати іншою дорогою. І це спрацювало. Адже навздогін долітали звуки вибухів мін на тому шляху, яким діставалися сюди.

Подібних виходів лише за місяць було стільки, що в пам'яті спецпризначенців вони перемішалися, проте нервова напруга повністю перекривала втому. Здавалося, спеці могли працювати так, як багатьом було не під силу. Єдина умова, яку ставив полковник Вечірко вищому керівництву: якщо будуть поранені – забезпечити евакуацію.

– Робив все так, щоб це не був квиток в один кінець, – говорить офіцер.

2014 року він, як заступник командира 8-го полку спецпризначення взяв на себе командування підлеглими в бойових операціях на Донбасі. Вони перші зайшли в окупований Слов'янськ, в їхньому активі зачистка цього міста від

терористів, а далі – визволення Краматорська, численні походи в тил противника, прокладена «дорога життя» до оточеного бойовиками луганського аеропорту.

До летовища пробивалися армійські підрозділи та добровольчий батальйон «Айдар». Рота 8-го полку під командуванням капітана Олександра Петраківського потрапила в засідку. Під час операції на прорив рота пішла об'їзною дорогою, а назад вийти не змогла. Майже вся група зазнала тяжких поранень. Тоді полковник Вечірко отримав наказ: витягнути підлеглих.

– Швидко почав з'ясовувати, як краще до них дістатися. Противник відрізав майже всі шляхи підходу. Залишався один: під'їхати з другого боку об'їзної дороги. Так і зробили. Коли прибули у визначене місце, обстріл припинився. Це дало нам змогу перенести поранених у машину. Зазнали поранень практично всі. Вони лежали в лісосмузі, нас прикривали лише кілька дерев, – з хвилюванням у голосі згадує Ігор Вечірко.

Картина, яку він бачив, була жахливою. Тяжкопоранені бійці пере-

бували на межі життя та смерті. Потрібно було діяти швидко. Коли носили хлопців у БТР та ЗІЛ, Ігор підбіг до пораненого прапорщика, якому роздробило ногу. На запитання, де «200-й», той зміг лише вимовити: «В машині». «Урал» спецпризначенців вже охопило полум'я, горіли колеса, і будь-якої миті міг статися вибух.

– Я заскочив в охоплену вогнем машину, за мною підбіг контрактник. Ми винесли звідти загиблого

бійця і повикидали боєприпаси. Все перетягнути за один раз було неможливо. Ми кілька разів пересікали вигоріле пшеничне поле і не помічали обстрілів, – каже Ігор.

«Товаришу полковник, а що це за звуки?», – здивовано запитав контрактник. Ігор прислухався і вигукнув: «По нас стріляють ВО-Гами!» Гранати лягали поруч, але нікого не зачіпали, бо військові постійно пересувалися полем, тож поцілити в них було важко. Відступали, відстрілюючись, крізь лісосмугу. Дорогою назад влаштували невеличкий перепочинок. Молодий медик зняв бронежилет, а його груди були повністю у крові.

– Синку, що це в тебе? – запитав його командир.

Той перевів здивований погляд униз і не відразу зрозумів, що це його кров. Адреналіну в крові було стільки, що боєць не відчував болю від численних ран, які залишила куля. Вона двічі входила і виходила з тіла, прошиваючи його, мов тканину.

Ігор каже, що в бою треба бути готовим до всього, адже такі ситуації не поодинокі. Потрібно покладатися виключно на себе й не чекати сторонньої підтримки. Це особливо стосується спецпризначенців. Вони завжди йшли

Визволення Слов'янська

в лещата ворога, і лише холоднокривність рятувала від смерті. Так було й під час прокладання «дороги життя» до луганського аеропорту. Війна не давала перепочинку.

Наступне завдання – не менш небезпечне за попереднє: поставити датчики майже впритул до ворожих позицій під Новосвітлівкою. Так звані маячки потрібно було закопати в землю на відстані не більше 100 метрів один від одного, щоб чути те, що відбувається на окупованій території. За допомогою цих сейсмотатчиків українські військові у себе на позиціях чули не лише розмови сепаратистів на блокпостах, а й знали про пересування всієї їхньої техніки. Адже можна було розпізнати не тільки вид транспорту чи бойових машин, а й їхню кількість і швидкість пересування.

– Керував обороною аеропорту полковник Андрій Ковальчук, а хмельницькі спецпризначенці були в нього в підпорядкуванні. Я зі своєю групою вночі виходив у розвідку впритул до ворожих позицій. Ми засікали координати місць, де розгорталась їхня артилерія, і відразу скидав ці дані на мобільний полковнику Ковальчуку. Паралельно він отримував і координати цілей, які надходили з датчиків. Вже потім він мені казав, що завдяки цим даним «два тижні бив сепаратистів». А вони не могли зрозуміти, як українці вираховують навіть неможливе: тільки встановили свою артилерію на позиції, не встигши засвітитись, як відразу її накривала наша артилерія, – ділиться спогадами про одну із вдачих операцій на Донбасі Ігор Вечірко.

Два перші роки війни позначилися в житті заступника командира 8-го полку спецпризначення двома ротаціями в зону АТО. Ігор думав, що для нього війна на цьому вже завершиться, та доля розпорядилася по-своєму. Після

загибелі командира 73-го морського центру спеціальних операцій йому довірили очолити «морських котиків» у Очакові.

Прибувши на нове місце служби, відразу виявив слабкі місця «морських котиків», які робили акцент на водолазній підготовці, залишаючи поза увагою інші, не менш важливі напрямки. За рік керівництва Ігор Вечірко зробив навіть із мобілізованих достатньо підготовлених спеців. І все завдяки тому, що вишкіл переніс у реальну площину. Із військовими працювали тренери, яких командир звідусіль запрошував. Просив, щоб хоча б по два-три тижні проводили майстер-класи для підлеглих. І ті не відмовляли. Одного разу познайомився із викладачем тактики ведення бою

в місті. Він та інструктор спецпідрозділу Служби безпеки України «Альфа» підтягнули бойову підготовку до належного рівня.

А на запитання, чи обрав би він інший життєвий шлях, якщо б міг повернутися в минуле, полковник Вечірко відразу відсікає: «Тільки армія, тільки спецпризначення. Це мій єдиний шлях». Він дістає із армійської сумки нагородну зброю, рукоятка якої з обох боків прикрашена гравіруванням морського коника (символ 73-го морського центру спеціальних операцій) та вовка (символ військових спецпризначенців), і каже, що для нього це найцінніша нагорода, адже отримав її в перші місяці запеклих боїв за український Донбас.

Галина ЖОЛТІКОВА

ВІЙСЬКОВИЙ ІНСТИТУТ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ІМЕНІ ГЕРОІВ КРУТ

Стань офіцером Збройних Сил України

**ВІЙСЬКОВИЙ ІНСТИТУТ
ЗДІЙСНЮЄ ПІДГОТОВКУ ФАХІВЦІВ
ЗА СТУПЕНЯМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ БАКАЛАВР ТА МАГІСТР
ЗА СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ:**

комп'ютерні науки

(форма навчання денна та заочна);

інформаційні системи та технології

(форма навчання денна та заочна);

кібербезпека

(форма навчання денна та заочна);

телекомунікації та радіотехніка

(форма навчання денна та заочна);

військове управління

(форма навчання денна);

озброєння та військова техніка

(форма навчання денна).

На навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавр на данню форму приймаються громадяни України, які мають повну загальну середню освіту та відповідають установленим вимогам проходження військової служби:

цивільна молодь віком від 17 років до 21 року, в тому числі ті, в whom 17 років виповнюється у рік початку військової служби;

військовослужбовці строкової служби та військовозобов'язані віком до 30 років, які мають повну загальну середню освіту та не мають військових знань офіцерського складу.

Схема підготовки: 5 років курсант

Терміни навчання:

бакалавр – 3,5 роки

магістр – 1,5 роки

Перелік конкурсних предметів у сертифікаті зовнішнього незалежного оцінювання (вступних екзаменів):

1. Українська мова та література;
2. Математика;
3. Фізика або Іноземна мова, або Історія України

Кількість балів для допуску до участі у конкурсному відборі не менше 100

Крім того безпосередньо в інституті вступники:

1. Проходять психологічне обстеження та медичний огляд військово-лікарською комісією;
2. Оцінюються за рівнем фізичної підготовки

Під час навчання курсанти забезпечуються харчуванням за натовським стандартом, обмундируванням, проживанням та стипендією. Термін навчання в інституті зараховується як термін проходження військової служби. Випускники інституту отримують диплом державного зразка

Адреса інституту: 01011, м. Київ, вул. Московська, 45/1. Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут.

Контактний телефон:

(044) 256-22-80 – приймальна комісія.

Web-site: <http://viti.edu.ua>

E-mail: vitivstup@ukr.net

ТЕТЯНИНА ЗБРОЯ

«Душу й тіло
ми положим за
нашу свободу...»
– над позиціями
українських
десантників біля
Зайцевого на повну
силу зазвучав гімн.
У захисників –
мурашки по спині.
Кожен із них відчував
гордість за себе,
свою країну, армію,
за свій народ, який
ніхто і ніколи не
скорить. Гучномовець
встановили на
верхівці посіченої
осколками акації,
тому гімн добре чули
й «орки», які тинялися
власними траншеями
за якихось 250 метрів
від нашої оборони.
Такі виховні заходи
ворогам десантники
влаштовували не
вперше. Мовляв, хай
знають зайти, що
бути на цій землі їм
залишилося недовго

«Вихід» від першого мінометного пострілу ніхто не почув, тож падати довелося вже на свист приходу важкої 120-ки.

– Ага, виховання «оркам» явно не до смаку, – кинув поспіхом заступник командира і швидко стягнув з дерева гучномовець.

Хмара диму, пилу і цегляної крихти здійнялася за спинами бійців. Як і зазвичай, із влучністю у ворогів не склалося, з п'яних очей, гатили куди доведеться. Міна, перелетівши чималу відстань, влучила у зруйновану будівлю птахоферми.

– В укриття! – різкий голос командира роти миттю вивів усіх із

ступору, солдати мерщій кинулися до бліндажів.

Друга міна лягла зовсім близько до окопу, біля якого перебувала група цивільних журналістів. Вони стрімголов скотилися в траншею. Всі, окрім зовсім юної дівчини. Та розгубилася, присіла навпочіпки і явно не розуміла, що відбувається навколо.

– Швидко лягай! – жорстко і рішуче скомандувала їй енергійна жінка в кевларовому броніку та повному бойовому екіпіруванні, що супроводжувала телевізійників на позиції. Але збагнувши, що команди недостатньо, буквально згребла перелякану кореспон-

дентку в оберемок, відкинула в бік і накрила своїм тілом. І зробила це дуже вчасно. Наступний вибух пролунав за 15 метрів від того місця, де сховалися журналісти.

– Спасибі, Тетяно, тепер я сама можу йти, – голос дівчини помітно тремтів, коли вона дякувала своїй рятівниці.

– Все гаразд, зараз відповідь їм прилетить, вони відразу вгамуються, а поки що з бліндажа краще не виходити, – заспокоїла свою підопічну прес-офіцер 25-ї десантно-штурмової бригади Тетяна Зарицька.

До речі, про цей епізод у своєму сюжеті в ефірі телеканалу розповіла та врятована дівчина – журналістка ТРК «Україна» Вікторія Малосвітня. А згодом обласна адміністрація міста Дніпра за мужність, проявлену у складній бойовій обстановці, нагородила Тетяну Зарицьку іменним годинником. Невисоку на зріст чорняву миловидну жінку з позитивним настроєм і відчайдушною сміливістю часто можна побачити в найгарячіших точках оборони Донбасу: в шахті «Бутовка», авдіївській промзоні, Верхньоторецькому, Кам'янці та інших небезпечних місцях. В окопах, бліндажах, на спостережних постах із фотоапаратом у руках, який став її зброєю,

вона завжди перебуває поруч із бойовими побратимами, займається збором матеріалів про їхню важку службу. Серед десятків завдань, які вона сумлінно виконує, важливе місце посідає і супровід цивільних та військових журналістів на бойові позиції наших підрозділів. А ще Тетяна веде щоденник та мріє написати книжку про бойовий шлях бригади та її героїчних людей. Часто в розмові жінка нарікає, що ЗМІ недостатньо докладно висвітлюють внесок бригади у загальну справу визволення багатьох населених пунктів Донбасу 2014 року. А деякі епізоди бойової біографії частини та її фронтові успіхи взагалі невідомі широкому загалу.

Тетяна прагне виправити цю несправедливість та вважає за свій обов'язок максимально об'єктивно розповісти про реальні події, які відбулися на початковому етапі війни. Над цим сьогодні вона працює, збираючи матеріали та свідчення очевидців. Яскраво описуючи бойові заслуги і досягнення десантників, Тетяна Зарицька про себе розповідає не так охоче. Але ж її біографія і історія її сім'ї за-

слуговують на окрему розповідь та мають бути прикладом самовідданої любові до Батьківщини. Свого часу вона закінчила Криворізький університет. Працювала вихователем у дитячому дошкільному закладі, потім обіймала посаду завідувача дитячої установи. Крім основної професії, активно займалася журналістською діяльністю – писала статті про педагогіку, нариси і вірші. Але в її мирне життя несподівано увірвалася війна.

Чоловік Тетяни Тимофій, офіцер запасу, вирушив на фронт під час першої хвилі мобілізації в березні 2014 року. Він потрапив у 25-ту окрему повітряно-десантну бригаду на посаду заступника командира роти по роботі з особовим складом. Брав участь у визволенні Красного Луча, Слов'янська, Краматорська. Нині він – заступник командира батальйону з морально-психологічного забезпечення. Не зміг залишитися осторонь подій, що відбуваються на Сході країни, і батько Тетяни Дмитро Петрович, педагог за освітою. І хоча був уже досить літньою

людиною, все одно залишив посаду директора школи і також слідом за зятем вирушив на фронт. У званні сержанта командував відділенням, взводом. Пішов на війну і брат Тетяни Євген. Попри відсутність армійського досвіду, він як справжній чоловік не міг у такий критичний для країни час відсиджуватися вдома. Нині він – механік-водій танкової бригади. Ось так і вийшло, що Тетяна з двома доньками, яким 10 та 14 років, і мамою залишилася вдома на господарстві. Але душею вона була поряд зі своїми чоловіками. Її день починався з перегляду зведень бойових дій. Жінка з тривогою слухала повідомлення про втрати та із завмиранням серця чекала на дзвінки від близьких їй людей. Перебуваючи в тилу, весь вільний час присвячувала волонтерській справі: збору речей, продуктів для наших солдатів і відправці їх на фронт. До речі, в цій корисній роботі їй допомагали і навички журналістської праці. Вона дуже доступно розповідала в соціальних мережах про події на фронті, про те, яку допомогу необхідно надати нашим військовослужбовцям. І саме завдяки цій комунікації стала своєрідним містком між бійцями і небайдужими громадя-

нами, які хотіли підтримати наше військо у важкий для нього період.

Але навіть і цього було для неї недостатньо, тож Тетяна вирішила укласти контракт на проходження служби у Збройних Силах України.

Причому попросилася саме в ту бригаду, де проходив службу її чоловік. Жінці пішли назустріч, і вона обійняла посаду прес-офіцера частини. Оскільки в медійній сфері Тетяна не новачок, організовувати для неї якусь особливу підготовку за цією посадою потреби не було. Щоправда, засвоювати нелегку солдатську науку їй все ж таки до-

велось. Як і чоловіки, Тетяна вчилася стріляти, копати окопи, долати смугу перешкод, а ще як справжній десантник вона навчилася стрибати з парашутом. І цих стрибків у її активі на сьогодні вже 15.

Та справжню перевірку на витривалість Тетяна пройшла вже на передовій, потрапивши 2016 року на Луганській напрямком.

Бували в її роботі й курйозні випадки. Одного разу цивільні журналісти попросили її проїхатися на санчатах по першому снігу, щоб зробити красиву «телевізійну картинку» з передової. Доки Таня робила черговий дубль, спускаючись з імпровізованої гірки, наші розвідники перехопили доповідь спостерігачів бойовиків, що вони бачать «ненормальну бабу» у формі та з фотоапаратом, яка катається на санчатах. Довелось терміново завершувати кінозйомку та ховатися в укриття.

Сьогодні велика сім'я Зарицьких продовжує службу в лавах Збройних Сил України. Тетяна також остаточно вирішила пов'язати своє життя з військом, аби наблизити час перемоги над агресором та зробити так, щоб її донечки дорослішали у вільній і заможній країні.

Олександр КІНДСФАТЕР

ОТРИМАЙ СОЦІАЛЬНУ КАРТКУ УЧАСНИКА АТО

Реєструйся на сайті

UKRAZOM.ORG

Безкоштовна гаряча лінія

0 800 50 75 75*

*дзвінки безкоштовні зі стаціонарних та мобільних телефонів

- юридичні консультації
- медична допомога
- психологічна підтримка
- знижки у всеукраїнських торгових мережах
- освітні та оздоровчі програми
для учасників АТО та їхніх родин

СЕРЖАНТ: НОВА ГОЛОВНА РОЛЬ

Початок війни... Перші обстріли з «Градів», перші поранені та вбиті. На той час у нашому війську вкрай бракувало офіцерів ланки «взвод – рота». Вакантні посади намагалися заповнити випускниками військових кафедр у запасі, яких називали «піджаками». Але, як з'ясувалося, рівень їхньої підготовки був вкрай низький. Тому керівництво взводними та ротними опорними пунктами доручали сержантам. Вони виходили на бойові завдання, організовували службу на блокпостах, контрольних пунктах в'їзду-виїзду. Війна на Донбасі довела, що в українському війську сформовано нову когорту професіоналів, яким під силу завдання будь-якої складності

Танкові бої для командира Т-64 старшого сержанта Володимира Костенка в зоні проведення антитерористичної операції стали звичною справою. Головний сержант воював на Луганському напрямку, прикривав наші колони під час виходу з Дебальцевого... Одного разу там зав'язався бій з танками проросійських найманців. У його Т-64 влучив снаряд. Машину та екіпаж врятував динамічний захист. Не гаючи ні секунди, командир наказав відійти в безпечне місце. Виліз із машини, оглянув пошкодження. Основне обладнання і прилади були в робочому стані, тож вирішив виконувати завдання далі. Того дня екіпаж старшого сержанта «відмінував» два ворожі Т-72.

Головний сержант взводу Ігор Удовичий виконував свою звичайну роботу на блокпосту поблизу населеного пункту Кряківка. Нічого особливого, хіба що напередодні ворог рясно наклав навколишні населені пункти з великих калібрів. Під обстріл потрапила й сусідня Трьохізбенка, через що село залишилося без світла,

Екіпаж старшого сержанта Володимира Костенка після бою

тож Ігор отримав завдання у складі групи супроводити цивільних електриків до місця пошкодження електромережі.

Дорогою хлопці натрапили на ворожу засідку. Старший сержант уміло зреагував на вогонь та першим же пострілом у відповідь знищив одного з нападників. Вороги на якийсь час припинили. Тим часом інша частина групи на чолі із заступником командира батальйону зайняла вигідну пози-

цію для ведення бою. Сам сержант змушений був відстрілюватися на відкритій місцевості, не маючи жодної можливості вибрати більш зручне місце.

Під натиском решти групи ворог таки відступив. Але ворожий снайпер зробив свою чорну справу. Для головного сержанта взводу Ігоря Удовичького цей бій став останнім. За рішучість і самопожертву, виявлені під час супроводу цивільного персоналу, його

посмертно нагородили орденом «За мужність».

У бою поблизу Олександрівки зазнав поранення офіцер – командир механізованого взводу 1-ї окремої танкової бригади. Командування підрозділом узяв на себе головний сержант роти старший прапорщик Андрій Грималюк. Взводний опорний пункт витримав потужний натиск бойовиків та не дозволив їм прорватися в глиб наших позицій.

Це лише дуже незначна частка бойових епізодів за участю молодших командирів, де вони виявили неабиякі

лідерські якості та продемонстрували те, чого навчилися на війні. Нині у ЗС України налічується близько 40 тис. сержантів. Посади укомплектовані на 80 % від загальної кількості військовослужбовців цієї категорії.

Стати сержантом в українській армії нескладно. Головне – мати бажання і виявити здібності. У бойових умовах, наприклад, кандидат має добре переносити стрес та впевнено діяти. Але це не означає, що кандидата відразу ж призначають на посаду. Спочатку допускають до тимчасового виконання обов'язків і відправляють на навчання. Базовий рівень підготовки молодшого командира становлять курс лідерства та навчання за спеціальністю.

Перший – для всіх однаковий. Курсантів вчать поводитися з підлеглими, керувати ними, налаштовувати стосунки в колективі тощо. Для цього використовують нехитру методику. Щодня кожного по черзі призначають лідером групи. Наведення порядку в підрозділі, виконання завдань повсякденної діяльності, заняття, командирське інформування, підбиття підсумків, відпочинок – всі ці елементи розпорядку дня організовують і виконують майбутні молодші командири. Тим часом інструктори

стежать за їхніми діями і ставлять оцінки. Те ж саме – на польових заняттях. Але вже в бойовій обстановці, з виконанням вогневих, тактичних та інших завдань.

Фактично лідерський курс – це своєрідний фільтр. Через нього проходять далеко не всі. Хто не витримав іспит, повертається до своєї частини. Решта продовжують навчання у видових центрах підготовки сержантського складу. Там починається друга фаза курсу. Оборонний, наступальний бій, підготовка відділення до нього – ці та інші питання розглядають коман-

дир танка (відділення, гармати), номер обслуги тощо. Цей період триває 1,5-2 місяці.

Після його закінчення військовослужбовець повертається в свою військову частину, де йому присвоюють первинне військове звання «молодший сержант». Віднедавна це не звичайна формальність, а цілий ритуал. Перед строем своїх колег молодший командир зачитує «Кодекс сержанта», який

вивчав напередодні, і ставить свій підпис. Відтепер це документ його особової справи.

Найближчим часом до курсу підготовки має увійти нова складова – смуга реакції лідера. Вона запроваджена в арміях країн – членів НАТО. Це абсолютно нова, але перевірена та випробувана методика. Її суть полягає в наступному.

У приміщенні розташовують різні предмети (бочки, труби, дошки, мотузки, жердини, будь-що), якими можна користуватися.

Учасники постійно змішуються, завдання змінюються. Ця діагностика якнайкраще виявляє лідерські якості у військовослужбовців у ранні періоди служби. В армії США, наприклад, її використовують навіть для тестування рядових. Ті, котрі добре зарекомендували себе, отримують в особову справу спеціальний запис про лідерські здібності. У подальшому їх направляють на курси, щоб підготувати вже як сержантів.

У нових навчальних програмах центрів підготовки сержантського

За час війни на Донбасі до армії призвано багато громадян із вищою освітою. У період з 2014 по 2016 роки близько 4 тис. перейшли з посад сержантів-контрактників на первинні офіцерські, де досі є чимало вакантій. Намір стати офіцером цілком виправданий. По-перше, людині ніхто не може заборонити рухатися кар'єрними щаблями. По-друге, таке бажання не в останню чергу було зумовлене наявністю компенсації за піднайом житла та кращим рівнем грошового забезпечення в цієї категорії військовослужбовців.

Виправити несправедливість щодо житла має введений в дію закон про компенсацію також і контрактникам. Це досить революційний крок у напрямку підвищення престижу контрактної служби загалом і на посадах сержантів зокрема. Наразі очікується постанова уряду та наказ Міністра оборони. Тим часом начальник Генерального штабу – Головнокомандувач ЗС України доручив провести роботу зі спрощення процедури отримання

Команда з кількох осіб отримує завдання за вказаний час та за їхньою допомогою подолати перешкоди (приміром, сітки, колючий дріт, ємність з рідиною тощо) й дістатися визначеного місця. Завдання ускладнюється тим, що деякі наявні засоби не відповідають необхідній довжині, розміру, формі, мають якісь інші недоліки...

Насправді кінцева мета полягає не в тому, щоб дійти до фінішу, а в тому, щоб з'ясувати, хто генеруватиме найкращі ідеї, стане зрештою лідером і прийматиме найбільш корисні для команди рі-

шення. Учасники постійно змішуються, завдання змінюються. Єдине, що досі гальмує їхнє впровадження, – відсутність матеріальної бази. Вона хоч і не складна, але також потребує коштів. Спорудження мають розпочати цього року. Користуватися методикою навчати будуть інструктори з Національної гвардії Каліфорнії.

Українських сержантів нововведення неабияк зацікавило. Поки відсутні стаціонарні перешкоди, наші інструктори використовують альтернативні підручні засоби. Звісно, суворо дотримуючись заходів безпеки.

компенсації. Тепер кількість документів зведуть до мінімуму – замість восьми, наприклад, подаватимуть максимум два-три.

Наступним кроком стануть зміни щодо грошового забезпечення. Як відомо, у березні набрала чинності постанова уряду, яка має впорядкувати його структуру. Безпосередньо для головних сержантів розроблені зміни у відповідний наказ Міністра оборони. У ньому за визначеними категоріями типових посад сержантського складу закріплено 25 тарифних розрядів. Найвищий відповідає тому, який має командир батальйону – підполковник. Однаковий матимуть командир взводу – офіцер і командир навчального взводу центру підготовки сержантського складу. Отже, за рівнем грошового забезпечення головний старшина батальйону, наприклад, майже дотягуватиме до ротного. А головний старшина бригади матиме навіть трохи більше за нього. Різниця, звісно, буде, але у званні, вислугі років тощо. Наразі наказ пройшов усі погодження та очікує затвердження в Міністерстві юстиції.

– Найскладніше було зламати стереотип, – пояснює головний старшина Збройних Сил Украї-

ни – начальник Управління по роботі із сержантським складом старший прапорщик Олександр Косинський. – Мовляв, як рівень грошового забезпечення сержанта може бути більшим, ніж в офіцера? Але саме в тому й суть – мова лише про головних сержантів. Їх у війську не так багато, а стають ними найбільш гідні. Такий підхід мотивуватиме молодших командирів нижчого рівня просуватися по службі, а головних сержантів – не переходити на офіцерські посади. Адже, залишаючись у цій вертикалі, військовослужбовець має всі шанси отримувати грошове забезпечення на рівні командира батальйону.

У цьому зв'язку знову ж таки доречно пригадати досвід армії США. Там у підрозділі молодого офіцера-випускника зустрічає саме сержант. Мудрий та досвідчений, він стає для нього наставником на найближчі місяці. Новоприбулі офіцери цього не цураються, адже традиційно на сержантських посадах в американській армії служать такі професіонали, до яких прислухаються навіть вищі за посадою та званням. За відсутності взводного вони можуть командувати підрозділом і вести його в бій.

Тому що досвід, який сержанти набувають на польових виходах, навчаннях, під час бойових дій тощо, значно ефективніший, ніж теоретична база, яку має офіцер-випускник військового вишу.

Це добре видно й на прикладі антитерористичної операції. До речі, підрозділ, де сержанти – штатні командири взводів, є й в українському війську. Це 24-й окремий штурмовий батальйон «Айдар». Саме молодші командири

керували його підрозділами в найскладніших боях. Цим і заслужили таке визнання.

Ще одна сержантська новинка незабаром має з'явитися у Збройних Силах України. Це клуби сержантів. На багатьох військових базах США, наприклад, діють клуби сержантів. Це своєрідний храм молодших командирів – клуб за професійними інтересами. Тут збираються сержанти з різних підрозділів. Вони обговорюють спільні армійські теми, грають в ігри, дивляться відео, п'ють пиво тощо. Сержанти тут святкують дні народження чи інші свята разом із дружинами та дітьми, запрошують гостей.

конати індивідуальне завдання кожного зі своїх старших товаришів. Наприклад, з військової історії, статутів, матеріальної частини зброї й техніки тощо. Лише після цього сержанти збираються в клубі й приймають колегу у свої лави.

– Такий стимул і форма виховання мають неабиякий сенс, – пояс-

Але без запрошення сержанта офіцер туди заходити не має права. У кожному сержантському клубі є окреме приміщення, призначене виключно для вищого сержантського складу. Молодшим вхід туди заборонено. Там обговорюють більш серйозні теми. Кожен американський сержант дуже прагне потрапити в ту особливу кімнату. Для цього йому потрібно не просто отримати підвищення по службі, а й ви-

нює головний старшина Збройних Сил України – начальник Управління по роботі із сержантським складом старший прапорщик Олександр Косинський. – Адже людина, яка заради кар'єрного зростання пройшла крізь такі випробування, просто так армію тепер не залишить. Вона ніколи не обмовиться поганим словом про середовище свого життя та служби і не дозволить його принижувати іншим. Це своєрідна корпо-

ративна єдність, до якої маємо прагнути й ми.

Створення чіткої копії американських сержантських клубів в українському війську не має стати самоціллю. Адже в них своя історія, свої герої і менталітет, у нас – свої. Проте щось схоже в нас цілком би прижилося. Ідея створення першого сержантського клубу в Збройних Силах України з'явилася ще минулого року. На базі 197-го центру підготовки сержантського складу в смт Десна для цього навіть виділили приміщення, де передбачили загальну залу, піцерію, кімнату для перегляду фільмів, тренажерну тощо. На жаль, поки що на його обладнання бракує коштів.

Звісно, проводити реформи, перебуваючи у стані війни, не так просто. Але процес поволі триває. У нашій армії вже чітко вималювалася вертикаль сержантів-профі, які прагнуть змін і готові взяти за них відповідальність. Тож, як кажуть, далі буде! Дорожня карта Концепції розвитку професійного сержантського і старшинського складу Збройних Сил України передбачає завершення більшості заходів реформування до 2020 року.

Сергій БАСАРАБ

«БАСТЕР» – НА ВСІ РУКИ МАЙСТЕР

Те, за що відповідає головний сержант роти, складно описати кількома словами. Бойова служба і чергування, зберігання і правильна експлуатація озброєння та військової техніки, організація і проведення занять, дисципліна, порядок... Простіше сказати – за все. А коли твоя вотчина на позиціях бригади у найгарячішому районі Приазовського напрямку, то майже кожне проблемне питання має «червоний» код

Щойно прокинувшись, Андрій Зіненко зазвичай заварює собі каву. Та частіше за все не встигає насолодитися запашним напоєм, як уже отримує безліч «замовлень»...

– Автомат зламався? Несіть! Кулемет? На якій позиції? Заняття проведемо обов'язково сьогодні. Боєприпаси завезуть після обіду, – розрулює він перші проблеми нового дня.

Всю інформацію головний сержант роти із позивним «Бастер» одразу занотовує в щоденник, бо тримати все в голові неможли-

во: окрім «завдань» від підлеглих, йому потрібно ще виконувати ті, які ставить командир роти.

– Робочий день у мене завжди ненормований, – розповідає Андрій. – Постійно надходять різного роду «ввідні». Я повинен знати не тільки ситуацію на «нулі», завдання і позиції роти, а й стан справ у тилу: забезпечення боєприпасами та продуктами, справність озброєння тощо.

Ще 2014-го Андрію Зіненку та його односельчанам із Старої Краснянки, що на Луганщині, довелося на власні очі побачити що таке «руський мір». Тому, завершивши навчання в коледжі, вирішив піти до війська. Служити ж прагнув не будь-де, а саме в морській піхоті. Комусь може здатися дивним, як у 22 роки можна пройти посади стрільця, командира відділення і стати головним сержантом роти, але насправді це реально. Своєю службою Андрій довів, що є одним з кращих у підрозділі, та й орден «За мужність» III ступеня просто так не дають...

– Пригадую другу половину березня минулого року, – розповідає Андрій. – Близько дев'ятої ранку противник розпочав штурм наших позицій неподалік Водяного. Атаку підтримував щільний вогонь артилерії, мінометів та танка. Ми стояли, як скала, тож невдовзі їхня атака захлинулася. Скориставшись нагодою, командир роти прийняв рішення контратакувати. Два відділення почали переслідувати ворога. Захоплену позицію утримували кілька годин. Коли ворог почав гатити не тільки з танків, а й з реактивної артилерії, командир прийняв рішення залишити її, попередньо нашіпикувавши «подавками».

Сьогодні Андрій, як ілюзіоніст, з'являється то тут, то там. На одну позицію особисто занесе все необхідне, щоб полагодити кулемет. На КСП віддасть останні вказівки підлеглим: на що звернути увагу під

час чергування, куди доставити боєприпаси, харчі, воду. Боєкомплект і зброю кожного разу перевіряє особисто. Адже знає, що в разі провокацій ворога, вона за жодних обставин не повинна відмовити.

Ось так за справами непомітно пролітає півдня. По обіді мчить до штабу роти. Півгодинна нарада з командиром. Записів у блокноті побільшало. Не гаючи жодної хвилини, Зіненко продовжує свої рутинні клопоти.

– Паперова робота теж забирає чимало часу, – пояснює Андрій. – Але впевнено можу сказати: якщо вчасно та грамотно не опрацювати наказ, відомість, план-конспект заняття або накладну, то можна порушити увесь навчально-бойовий процес чи спровокувати затримку із необхідними засобами. Тому намагаюся, щоб у моєму «царстві формату А4» теж усе було чітко.

Його побратими кажуть, що «Бастер», попри великий обсяг роботи, знаходить час ще й навчатись і ділитися набутими знаннями з підлеглими.

Щоденно обходячи позиції роти, Андрій не просто виконує буденні формальності. Він спілкується із побратимами, цікавиться особистим життям, намагається допомогти. За це його дуже цінують у колективі і як турботливого керівника, і як професіонала-сержанта.

– Аби зажити авторитет і стати прикладом для підлеглих, сержант повинен бути «на голову» вищий за них у всьому, – наголошує Андрій. – А це і фізична, фахова підготовка, і бездоганний стан обмундирування та зброї.

У роботі мені допомагає те, що я пройшов увесь шлях від первинної посади і повністю розумію потреби хлопців. Знаю, з якими труднощами вони стикаються на передньому краї, чого насамперед потребують.

Коли настає вечір, Андрій підбиває підсумки. З блокнота виписує виконані завдання. На нову сторінку переносить те, що виконати не вдалося. Коли трапляється вільна година, старається підтримувати фізичну форму або читати книжку. Та навіть під час відпочинку з ним завжди поруч його штатна зброя, рація, блокнот і ручка. У підрозділі знають: варто назвати позивний головного сержанта роти, вже за мить у відповідь пролунає: «Що потрібно? Куди доставити? Плюс».

Дмитро ЗАВТОНОВ

«ДОРОЖНЯ КАРТА»

Наприкінці березня Президент України Петро Порошенко підписав Указ «Про затвердження Річної національної програми під егідою Комісії Україна – НАТО на 2018 рік». У цьому документі детально прописані всі напрямки підготовки країни до набуття членства в НАТО

Річна програма є ключовим інструментом здійснення реформ в Україні за підтримки НАТО. У такому форматі Київ співпрацює з Брюсселем з 2009 року. Виконання Україною цієї програми є виключною практикою у відносинах НАТО з іншими країнами – жоден з партнерів Альянсу, який не є членом організації, не має такого механізму співпраці. Вона відбувається за п'ятьма ключовими розділами: політичні та економічні питання, оборонні та військові питання, ресурсні питання, питання безпеки, правові питання. До їхнього виконання залучається не лише державний сектор, а й неурядові та громадські організації.

Як свідчать соціопитування українців, підтримка євроатлантичної інтеграції в суспільстві стрімко зросла після анексії Криму та подій у Східній Україні. Так, за даними опитування фонду «Демократичні ініціативи» та Центру Разумкова, якби у грудні 2017 року відбувся референдум щодо вступу України в НАТО, у ньому взяли б участь 64% населення, серед яких 66% проголосували б «за», а 28% – «проти». Хоча п'ять років тому результати були протилежні – більшість населення категорично не підтримувала євроатлантичний вектор зовнішньої політики держави. Тож можна дійти висновку, що українці переосмислили загрози,

які стоять перед державою, і розуміють, у чому, власне, полягає перевага колективної безпеки. А громадянська підтримка членства України в НАТО значною мірою легітимізує відповідний вектор зовнішньої політики України всередині країни та є значущим аргументом у міжнародних переговорах стосовно перспектив євроатлантичної інтеграції України.

Річна національна програма забезпечує виконання пріоритетних завдань співробітництва України з Організацією Північноатлантичного договору та інших важливих домовленостей з Альянсом. Окрім цього, в ній конкретно виписані й середньострокові цілі, яких заплановано досягти до 2020 року.

ЧЛЕНСТВА В АЛЬЯНСІ

Цей системний документ також визначає відповідні практичні заходи в межах реалізації політики євроатлантичної інтеграції України, реформування сектору безпеки і оборони країни до стандартів і рекомендацій Альянсу. Якщо казати мовою цифр, то Програма на 2018 рік містить 444 заходи за участю 58 міністерств та відомств, не враховуючи місцеві органи влади та інші інституції й організації, зокрема й недержавного сектору. Для порівняння – минулорічна Програма містила 375 заходів, з яких були виконані 307, що становить майже 82% від запланованого, а 49 заходів ще у процесі реалізації.

Це великий відсоток. Тому що в попередні роки, особливо до 2014-го, цю програму виконували на 30, максимум – 40 відсотків, і тому 82% виконання запланованих заходів – це дуже високий показник. Тим більше, що певні заходи розраховані на кілька років, і тому їхнє повне виконання, на думку голови Громадської ліги «Україна-НАТО» Сергія Джерджа, відбудеться пізніше. Він наголошує, що минулий рік загалом був дуже успішним для співпраці України з НАТО, починаючи з ухвалення концепції вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 рік.

Експерт також зазначає, що цьогорічна Програма спрямована на залучення і використання потенціалу та практичної і консультативно-дорадчої допомоги НАТО й держав – членів Альянсу насамперед для підвищення обороноздатності України в умовах збройної агресії Російської Федерації, а також запровадження цілеспрямованих заходів із підготовки держави до набуття членства в НАТО.

– Змістовно Річна національна програма вже традиційно практично збігається з Планом дій щодо членства, – каже директор Центру міжнародної безпеки та євроатлантичної інтеграції Ігор Тодоров. – Формат, який запроваджений

з 2009 року, дає можливість, так би мовити, підтримувати високий рівень співпраці з НАТО.

На сьогодні саме взаємодія Києва з НАТО спрямована на максимальне зміцнення обороноздатності країни та реформування її Збройних Сил, наближення до натовських стандартів, що дасть можливість у майбутньому відповідати критеріям, необхідним для приєднання до Альянсу. В оборонному відомстві вважають, що в рамках виконання програми парт-

нерства між Києвом та Брюсселем є сталий прогрес. Наприклад, торік понад 13,5 тисячі українських військовослужбовців брали участь у 17 багатонаціональних навчаннях, з яких три відбулися на території України, а 14 – за її межами. 2018 року планується залучення українських підрозділів до 19 міжнародних багатонаціональних навчань.

Ефективність спільних військових навчань з країнами-членами НАТО була доведена під час участі Збройних Сил в антитерорис-

тичній операції на сході України. За оцінкою військових експертів, найвищий рівень вишколу та боєздатності демонстрували саме ті підрозділи, які на регулярній основі залучалися до багатонаціональних військових навчань і операцій під проводом Альянсу. Тому можна дійти висновку, що участь Збройних Сил у таких навчаннях дозволяє підвищити готовність українських військових до відсічі збройної агресії та є інтегрованим елементом бойової підготовки військ.

Окрім цього, Збройним Силам України надають консультативно-дорадчу допомогу майже 60 іноземних радників – представників країн Альянсу. Саме за їхнього сприяння торік для армії розроблено 240 натовських стандартів та триває робота ще над 250 стандартами НАТО.

До речі, однією з головних цілей цього річної Річної програми є вдосконалення системи військової освіти – в навчальний процес

Співробітництво між Україною і Альянсом охоплює широке коло галузей, починаючи від операцій з підтримання миру, реформування структур безпеки і оборони та військового співробітництва

українських військових упроваджуються передові методики підготовки збройних сил держав – членів Альянсу, насамперед стандартів НАТО з індивідуальної підготовки та професіоналізації особового складу, а також технології дистанційного навчання. Серед першочергових пріоритетів – підвищення ефективності мовної підготовки військовослужбовців.

Українці переосмислили загрози, які стоять перед державою, і розуміють, у чому, власне, полягає перевага колективної безпеки

Як вважає заступник Генерального секретаря НАТО Р. Геттемюллер, за останні два-три роки Україна впровадила більше реформ, ніж за весь час незалежності, навіть враховуючи те, наскільки складно проводити реформи, коли в країні триває конфлікт.

– На сьогодні Україна є єдиною державою, яка не є членом Альянсу, але глибоко задіяна в різних заходах НАТО, у спільних військових навчаннях тощо, – каже брюссельський дипломат. – Але велика кількість кроків ще має бути зроблена в процесі реформування, особливо, що стосується сектору безпеки та оборони.

За словами очільника Громадської ліги «Україна-НАТО» Сергія Джерджа, саме консультації і співробітництво між Україною та Альянсом охоплюють широке коло галузей, починаючи від операцій з підтримання миру, реформування структур безпеки та оборони, безпосередньої військової співпраці до планування на випадок надзвичайних ситуацій, кібербезпеки та інформаційної безпеки.

А на думку заступника директора Центру інформації та документації НАТО в Україні Вікторії Цемініте, саме однією зі сфер співпраці між Україною та НАТО має стати побудова стійкості до інформаційних загроз.

– Сьогодні Україна, а також країни НАТО, Європи стикаються з величезним потоком фейкової інформації, пропаганди, що є частиною російської гібридної війни. Ця дезінформація використовується разом з політичним та економічними тиском, кіберагресією. Ці загрози в інформаційній сфері є транскордонними і потребують скоординованих зусиль не лише в одній країні, а й між країнами, – наголошує пані Цемініте.

Треба також зазначити, що у Брюсселі вважають, що саме повноцінне виконання Річної національної програми, яка є

Президент України
Петро Порошенко
вважає, що український
досвід військового
протистояння з Росією
є корисним для країн
НАТО, тому Київ
наполягатиме
на програмі посилення
можливостей для
України та Плані дій
щодо членства

ключовим інструментом України на шляху наближення країни до НАТО, повинні стати пріоритетом у діяльності державних інституцій. Особливо на тлі постійного військового, економічного та інформаційного тиску з боку Росії, який вимагає від Києва пошуку найбільш ефективного захисту суверенітету та територіальної цілісності країни. Тому нові підходи до забезпечення національної безпеки вимагають від України глибокої співпраці з НАТО в контексті проголошеного зовнішньополітичного курсу на членство в Північноатлантичному альянсі.

І саме тому важливим пріоритетом для України 2018 року та в межах виконання Річної національної програми має стати продовження реформ сектору оборони. Адже в Альянсі кажуть, що реальній перспективі членства України в НАТО мають передувати важливі та системні реформи. Тому на сьогодні перед Києвом стоїть цілий спектр завдань щодо реформування сектору оборони та безпеки, які врешті-решт покликані наблизити країну до необхідних стандартів НАТО.

Враховуючи те, що Україна ставить перед собою амбітні цілі на євроатлантичному шляху, в Уряді

вже розпочато верстку нової Річної програми співробітництва з НАТО на 2019 рік. У Кабміні планують поєднати цю роботу з підготовкою державного бюджету на наступний рік.

– Наше завдання – вперше побудувати «дорожню карту» підготовки до членства в НАТО, яка була б за змістом та ідеологією споріднена з програмою діяльності Уряду, мала б відповідне фінансове наповнення, – так прокоментувала цей задум віце-прем’єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Івана Климпуш-Цинцадзе.

Це стане ще одним аргументом для того, щоб Україну включили до політики відкритих дверей під час наступного саміту НАТО. І як підкреслила Постійний представник США при НАТО Кей Бейлі Гатчінсон на полях XI Київського безпекового форуму, що відбувався 12-13 квітня, Україна вже нині впевнено

рухається до членства в Альянсі, оскільки виконує відповідні Річні національні програми.

За словами Президента України Петра Порошенка, процес поглиблення зв’язків Північноатлантичного альянсу з Україною є взаємовигідним, а український досвід військового протистояння з Росією – корисним для країн НАТО. Україна робить все для якнайшвидшого впровадження стандартів НАТО, а також розраховує погодити з Альянсом план дій для членства до кінця 2019 року. І як вважає глава держави, разом з Україною Альянс стане сильнішим та ефективнішим.

– Тому ми наполягатимемо на програмі посилення можливостей для України та Плані дій щодо членства в НАТО, – заявив під час XI Київського безпекового форуму Президент України Петро Порошенко.

Анна МАНЗЯ

ХІ МІЖНАРОДНИЙ АВІАКОСМІЧНИЙ САЛОН **АВІАСВІТ-ХХІ**

9–12
ЖОВТНЯ
2018

Генеральний
інформаційний партнер:

Технічний партнер:

МІЖНАРОДНИЙ ВИСТАВКОВИЙ ЦЕНТР
Україна, м. Київ, Броварський пр-т, 15
станція метро "Лівобережна"

☎ +38 (044) 201-11-63

✉ fire@iec-expo.com.ua

www.iec-expo.com.ua

ЕТАЛОН

Нова ініціатива Проектного офісу реформ Міністерства оборони України покликана перейти від застарілої радянської до сучасної системи забезпечення якості продукції. Адже за підрахунками фахівців, понад третина озброєння та військової техніки, які перебувають у зоні бойових дій, виходять з ладу через конструктивні недоліки, виробничі дефекти чи недотримання правил експлуатації. І якщо останню проблему можна виправити, так би мовити, на місці, проводячи заняття та інструктажі з особовим складом, то вади, закладені на етапі виробництва, Збройні Сили самотужки усунути не в змозі

У всі часи якості оборонної продукції чи послуг приділяли значну увагу. Нині її контролюють кількома способами. Найбільш поширений – приймання через військові представництва, які діють на підприємствах оборонно-промислового комплексу. При постачанні продукції партіями використовують статистичні методи приймання, коли висновок про придатність продукції роблять на підставі певної вибірки з однієї з них. За радянських часів статистичний приймальний контроль був цілком виправданий: військові представники постійно перебували на підприємствах і могли в разі потреби керувати процесом.

Наразі великих стабільних виробництв в Україні вкрай мало. Оборонну продукцію виготовляють переважно маленькими партіями, великосерійне виробництво зі значними обсягами відсутнє, чимало державних стандартів скасовано. Аби запобігти створенню монополії на виготовлення певного товару, закупівлі проводять за лотами – у кого дешевше. Всі ці передумови унеможливають належну роботу військових представників. Більше того, іноді їх навіть не допускають до необхідних документів, інформації тощо, посилаючись на комерційну таємницю.

Приймання продукції військовими представниками має чимало й інших недоліків. Корупційна складова, принципова неможливість перевірки всіх виробничих чинників, які впливають на якість, імовірність того, що для приймальної комісії виробник навмисне підготує більш якісні зразки тощо.

ДЛЯ ВІЙСЬКА

Управління спроможностями – це один із натовських стандартів, коли вся система оборонного планування відповідає певній меті. Визначаються відповідні загрози, потреби, а також спроможності країни для ефективного протистояння, починаючи від забезпечення кожного окремого солдата чи екіпажу танка і закінчуючи бригадою, об'єднаннями і Збройними Силами загалом

Чимало країн почали відмовлятися від системи військового приймання як єдиної системи забезпечення якості продукції оборонного призначення ще після Другої світової війни, якщо не повністю, то принаймні докорінно змінили її. Цей процес почали у Сполучених Штатах Америки, згодом застосували у Великій Британії та решті країн, які нині становлять блок НАТО. Нині для контролю товарів військового призначення там успішно використовують системний підхід до забезпечення якості постачальниками та систему державного гарантування якості (ДГЯ). І в цьому є неабиякий сенс: підприємства постачають арміям своїх країн та країн-партнерів значно кращу продукцію стабільної якості.

Основа системного підходу – міжнародний стандарт ISO 9001 та додаткові військові стандарти, які встановлюють вимоги до системи менеджменту якості, а за допомогою аудиторів оцінюється дотримання цих вимог підприємствами. У країнах-членах НАТО цей підхід використовують, послуговуючись щодо стандартів НАТО низкою публікацій Allied quality assurance publications (AQAP – союзні публікації з забезпечення\гарантування якості). Це своєрідні настанови, які роз'яснюють, як використовувати ISO 9001 в оборонній сфері.

Насправді вимоги до виробника в сенсі забезпечення якості більш доцільно встановити ще на стадії підписання контракту. У цьому полягає головний принцип виробництва і постачання в

країнах НАТО, який практично застосовується під час всіх видів закупівель. А от для закупівель з високими рівнями ризиків відносно якості застосовують систему державного її гарантування, а також взаємне визнання ДГЯ при закупівлях за кордоном. Адже робота військових представників за межами держави досить обтяжлива для бюджету, тому перевірку постачальника проводить відповідний державний орган. Замовник звертається до нього у своїй країні, а він делегує ці повноваження аналогічній структурі країни-виконавця. Тобто фактично певні гарантії за свого виробника надає держава.

Створювати систему державного гарантування якості оборонної продукції понад рік тому

почали й у Міністерстві оборони України. Фахівці відповідної робочої підгрупи Проектного офісу реформ та Комітету реформ вивчали й перекладали статті, настанови, які визначають натовські стандарти, готували необхідну документацію тощо. Результатом їхньої роботи стали положення Річної національної програми (РНП) під егідою Комісії Україна – НАТО на 2018 рік. Документ, затверджений нещодавно Кабінетом Міністрів та Указом Президента України, передбачає внутрішньодержавні реформи з метою подальшого набуття членства нашої держави в НАТО.

Одним із цьогорічних напрямків РНП є створення в Україні системи державного гарантування якості оборонної продукції. Вона базується на Угоді НАТО зі стандартизації STANAG 4107. Її впровадження відкриває досить широкі перспективи. Наприклад, вона підвищити конкурентоздатність оборонних підприємств та забезпечити взаємне визнання державного гарантування якості оборонної продукції державами-членами НАТО (імпорт, експорт, зокрема через Агенцію НАТО з підтримки та

постачання, NSPA – NATO Support and Procurement Agency), знизити корупційні ризики, дозволити ефективніше використовувати бюджетні кошти. Та найголовніше – стане відправною точкою переходу від застарілої радянської системи приймального контролю до використання сучасних механізмів забезпечення якості.

Чому сьогодні це актуально для нашої держави? В останніх звітах Національного інституту стратегічних досліджень серед іншого йдеться про те, що можливості української промисловості нині вкрай низькі. Чимало продукції, яка конче необхідна Збройним Силам, у нас, на жаль, не виробляють. З цієї ситуації є два виходи.

Перший – створення власного виробництва. Але цей процес досить тривалий. Проте засоби, амуніція, озброєння та військова техніка нашої армії потрібні вже зараз. Другий, більш оптимальний, у найближчому майбутньому, – закупівлі за кордоном. Він теж містить певні «але».

Зокрема, імпортуючи оборонну продукцію, країни стикаються із серйозними ризиками. Найбільші

виникають там, де залучаються великі кошти, тобто при закупівлі озброєння та військової техніки. Саме тому близько 40% контрактів Агенції НАТО з підтримки та постачання (NSPA – NATO Support and Procurement Agency) вимагають саме державного гарантування якості. Особливо актуально це у зв'язку з тим, що нині Міністерство оборони України вже має угоди, підписані з цією північноатлантичною структурою, а вже незабаром відомство ще й отримає статус суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, аби закуповувати необхідну продукцію взагалі без посередників.

– На жаль, у контрактах, які нині укладає Міністерство оборони України, відсутні вимоги до системи менеджменту якості постачальників, – пояснює Юрій Мороз, провідний експерт-аудитор, консультант Проектного офісу реформ МО України. – Виняток становить хіба що харчове забезпечення військовослужбовців. Умовами контрактів на постачання цієї послуги віднедавна передбачений ISO 22000 – міжнародний стандарт, пов'язаний з безпекою продуктів, та HACCP

1964 року було видано «Основну угоду з контролю спільних проектів НАТО». Це започаткувало публікації з питань якості. Пізніше з'явилася угода зі стандартизації «Вимоги НАТО до систем управління якістю» (Standardization Agreement, STANAG). На їхній основі 1968 року ухвалено діючі нині документи серії AQAP (Allied Quality Assurance Publications)

(Hazard Analysis and Critical Control Points) – система, що дозволяє гарантувати виробництво безпечної продукції.

Наше ж законодавство не дозволяє чітко застосовувати вимоги до якості, вкрай необхідні Міністерству оборони. Будь-яке намагання військового відомства включити відповідні стандарти в решту контрактів призводить до того, що окремі виробники буквально засипають Антимонопольний комітет України скаргами про нібито обмеження конкуренції. Але чи повинне військове відомство закуповувати неліквідну продукцію лише через те, що вона дешевша? Звісно, ні. Проте досі найбільш економічно вигідними вважаються ті пропозиції, які передбачають мінімальну ціну.

Отже, аби виправити цю ситуацію, потрібно насамперед змінити законодавство, правила відбору постачальників тощо. Це дозволить не лише досягти якості, а й значною мірою економити кошти. Уявіть собі, що певний виробник виготовив неякісну продукцію і на етапі приймання недовіки виявили військові представники. З одного боку, це нібито й добре, адже до війська вона не потрапить. А з другого – на конструкторські роботи, проектування, виробництво вже витрачені кошти, також і державні. Повернену продукцію необхідно, як мінімум, відновити або навіть утилізувати і замість неї випустити нову.

За витратами державного бюджету – це величезні ризики. Запровадження системи державного гарантування якості має запобігти їм ще на етапі укладання контрактів. Замовник – Міністерство оборони – зможе перевірити здатність виробника виготовити необхідну продукцію ще до початку робіт. Так, як це роблять у передових країнах світу.

Від правильного впровадження

Агентство НАТО з підтримки та постачання – головна логістична організація Північноатлантичного альянсу, виконавчий орган, учасниками якого є всі держави-члени. Агентство об'єднує логістику, закупівлі, забезпечує спільні міжнародні рішення для зацікавлених сторін. Кожна країна-учасниця програми чи проекту здійснює видатки відповідно до затвердженої формули розподілу витрат. Діяльність АНПП відповідає міжнародним стандартам бухгалтерського обліку в державному секторі (International Public Sector Accounting Standards). Рахунки і видатки регулярно перевіряють власні аудитори і Міжнародний комітет аудиторів НАТО (International Board of Auditors for NATO)

цієї системи очікують значного ефекту. За оцінками фахівців, для того, аби вона стабільно запрацювала, необхідно 4–5 років. Цьому має передувати поява необхідної нормативно-правової бази, створення органу (наприклад, центру якості), відповідального за формування політики та підходів до забезпечення якості оборонної продукції, що виконує функції уповноваженого органу з державного гарантування якості. У розвинених країнах світу такі спеціалізовані підрозділи входять, як правило, до складу оборонних відомств. Крім того, мають з'явитися національні стандарти та навчений персонал, який розбиратиметься у всіх тонкощах процесу.

При цьому, не слід думати, що органи військового приймання зникнуть. Їх функції мають бути оптимізовані, а обсяги контролю продукції залежати від рівня довіри до постачальників та виробників оборонної продукції. Тут знову таки потрібен системний підхід,

який і мав би сформувати вищезазначений центр якості.

У запровадженні нових стандартів і появі центру якості неабияк зацікавлене не лише Міністерство оборони, а й підприємства вітчизняного оборонно-промислового комплексу, які мають можливості й бажання вийти на міжнародний ринок самостійно або через Агенцію НАТО з підтримки та постачання. Уповноважений орган гарантування якості, створений в Україні, видаватиме їм сертифікати, підвищуючи у такий спосіб експортний потенціал вітчизняної оборонної промисловості.

Як бачимо, ефективність регламентів та норм НАТО перевірена досвідом провідних країн світу. Запровадження їх у Збройних Силах України означає новий рівень розвитку нашого війська та остаточне позбавлення від пострадянського спадку, зокрема у сфері державного гарантування якості оборонної продукції.

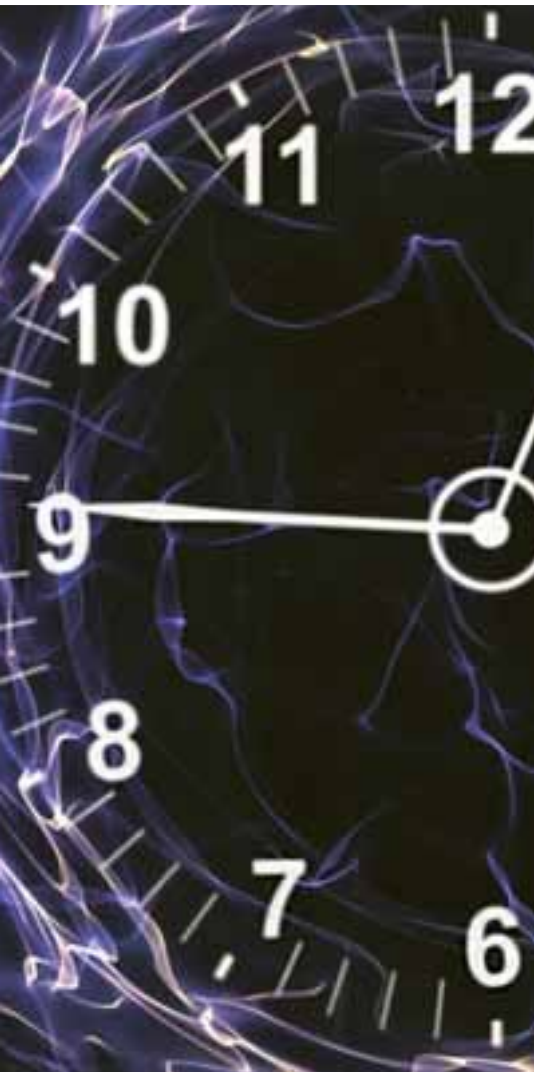
Сергій БАСАРАБ

ЧАСІВ ЯР: КРІЗЬ ПОРТІЛА ЧАСУ

Звідки взялася така цікава назва, достеменно сказати важко. Вікіпедія з цього приводу наводить одну-єдину версію – думку професора Донецького національного університету Євгена Отина: Часів Яр походить від тюркського «чай-су», що означає «тиха вода». Не зовсім переконливо з огляду на час його заснування (у 80-ті роки XIX століття) і воду (штучний канал Сіверський Донець-Донбас, що протікає через місто, побудований наприкінці 50-х років минулого століття). Проте визначення «тихе» якнайкраще пасує цьому місту

На перший погляд, Часів Яр ніби застряг у Радянському Союзі. З моменту, як місто відновили після Другої світової війни, тут не змінилося майже нічого. Чи не останньою новинкою був споруджений пам'ятник загиблим воїнам-«афганцям». У центрі міста стоять одразу три головні його будівлі: міськрада, будинок культури та місцевий завод вогнетривких виробів.

До речі, саме навколо заводу і будувалося місто. Колись це був один із найбільших у СРСР комбінатів. А річ у тім, що саме тут розташоване величезне родовище вогнетривких глин, з яких на заводі виготовляють міцну цеглу.

Часів Яр цікавий тим, що за

даними перепису населення, 2001 року 52 відсотки його мешканців визнали рідною мовою українську.

Рівно вісімдесят років тому, 11 вересня 1937 року, тут народився співак-українофоб Кобзон. За чотири роки до народження маленького Йосипа, у 1932-1933 рр., голод влаштований радянською владою убив 387 часів'ярівців. Отже, йому дуже пощастило!

Про те, що в місті колись народився народний артист України, знають навіть не всі місцеві. Він просто згадувався в підручниках історії рідного краю. А після того, як Кобзон став персоною нон грата, в Часовому Яру потроху почали позбавлятися від усього, що з ним пов'язано. У будинку культури прибрали вітальню Кобзона – там були деякі речі його та автобіографічні книжки. Єдиній музичній школі Часового Яру Кобзон раніше подарував набір музичних інструментів. Але згадки про це в навчальному музичному закладі не збереглося.

Нині Часів Яр налічує близько десяти тисяч жителів. Через російську агресію, потужну інформаційну пропаганду та бойові дії третина виїхала до родичів у Росію. Проте, починаючи з минулого року, ті, хто покинув свої домівки, повештавшись просторами великої і неосяжної та відчувши на собі тамтешню гостинність, почали по волі повертатися в рідні оселі.

Також ще не так давно ставлення жителів Часового Яру до українських військових було інакшим. Багато чого змінилося, коли після передислокування з Харкова тут облаштувався 65-й військовий мобільний госпіталь. Установа досить швидко стала тією ланкою, що з'єднала українське військо з місцевою громадою.

– Спокійніше стало, та й вже давно не чути пострілів, – розповідає міський голова Ольга Опанасенко. – Відтоді, як тут побільшало наших рідненьких українських військових, люди почувають себе більш захищеними.

Госпіталь, по суті, є польовим. Проте жодного хворого не розміщують у наметах. Усіх лікують у стаціонарних умовах. Разом із військовими на фондах 3-ї міської лікарні в одній будівлі зосереджені цивільна швидка допомога, первинна і вторинна медична допомога, дитяче відділення та поліклініка

Під час жорстоких боїв за Донбас Часів Яр залишився недоторканим. Не останню роль відіграла віддаленість міста від головних гарячих точок. Бувало, за добу тут приймали по кілька десятків поранених після виходу наших військ з Дебальцевого, боїв на Світлодарській дузі, за населений пункт Зайцеве тощо.

— Ми не встигали рахувати кількість евакуаційних бригад, які прибували, — розповідає начальник 65-го військового мобільного госпіталю підполковник медичної служби Павло Пилипенко. — Швидко оглядали бійців у приймально-сортувальному відділенні й відправляли або на перев'язку та евакуацію у стаціонарні госпіталі, або на хірургічний стіл. Чимало пацієнтів мали вогнепальні і мінно-вибухові поранення. Зараз згадую, як багато які з хлопців просили їх лише перев'язати та повернути якомога швидше до побратимів на передову.

Нині бойові дії віддалилися

від міста майже на 30 кілометрів. Та час від часу реанімаційні автомобілі доставляють сюди українських бійців з передової.

— Згідно з нашою статистикою, кількість поранених торік зменшилася навіть удвічі, — наголосив підполковник медичної служби Павло Пилипенко. — Цьогоріч цифри і далі меншають. Більшість наших пацієнтів — це захисники Донецького напрямку, поранені і хворі, що потребують стаціонарного лікування. У більшості пацієнтів сьогодні діагностують загострення соматичних хвороб. Багато хто приїхав оздоровитися планово, адже тут завжди надають якісну медичну допомогу. У штаті закладу є лікарі багатьох профілів. Медичне обладнання шпиталю дозволяє робити якісне обстеження та навіть проводити складні операції.

За словами начальника 65-го військового мобільного госпіталю, пацієнти-армійці затримуються тут не більше ніж на два тижні.

Далі майже вісімдесят відсотків повертаються на передову. Інших доправляють до лікарень Харкова та Дніпра.

Персонал установи має дуже високу кваліфікацію. Тут несуть службу лікарі з усієї країни, зокрема з Української військово-медичної академії, Національного військово-медичного клінічного центру та Військово-медичного клінічного центру Північного регіону. Серед них є кандидати медичних наук, які викладають на кафедрах у різноманітних медичних інститутах, голови відділень обласних і районних лікарень.

До речі, військові лікарі тричі на тиждень проводять прийом і консультацію цивільних пацієнтів. У такі дні в черзі до них вишиковуються десятки хворих.

— Щоб зажити довіру цивільного населення, ми почали надавати людям медичну допомогу. У Часовому Яру люди поміж собою навіть кажуть про те, що коли

хочеш потрапити до хорошого лікаря, треба йти до військового госпіталю, – не приховує гордості Павло Пилипенко.

Здебільшого місцеві мешканці звертаються до військових зі скаргами на захворювання нервової, серцево-судинної системи та з різними хірургічними патологіями.

Цей госпіталь, по суті, є польовим. Проте жодного хворого тут не розміщують у наметах. Усіх лікують у стаціонарних умовах. Разом із військовими на фондах 3-ї міської лікарні в одній будівлі зосереджені цивільна швидка допомога, первинна і вторинна медична допомога, дитяче відділення та поліклініка. Але через те, що приміщення для лікування не належить Міноборони, а в оренді, виникають певні проблеми із фінансуванням щодо покращення стану приміщення. Саме тому питання, пов'язані з поточним ремонтом, військові лікарі вирішують або власними силами, або за допомогою місцевої влади.

– Молю Бога, щоб військових медиків від нас не забрали, бо це ковток свіжого повітря для нашого міста, – каже міський голова Часового Яру Ольга Опанасен-

ко. – Я, як можу, допомагаю, от вікна нові «вибила» для госпіталю, бо в тому приміщенні зовсім нікудишні. Сусідство з військовими частинами нам зовсім не шкодить, радше – навпаки. Наприклад, хлопці, які тут служать, отримують пристойну зарплату, вливають частину цих коштів в «економіку» міста, що дозволяє розвиватися різним галузям. Населенню від того тільки краще. А ще – одружуються з нашими дівчатами. Вони ж бо в нас справжні красуні!

Тільки-но на світлофорі за-

горяється «зелений», єдиний у центрі міста пішохідний перехід раніше за всіх перебігає дівчина. На тому боці дороги на неї чекає підтягнутий хлопчина у військовому однострої. Після привітання молоді люди йдуть, узявши одне одного за руку, вздовж місцевого парку відпочинку.

Днями вони одружилися. Сергій – військовий медик, служить у мобільному шпиталі. Вікторія – місцева жителька, медсестра. Саме сьогодні він веде її до свого командира на співбесіду щодо майбутнього працевлаштування за профільною освітою та укладання контракту із Збройними Силами України.

І це лише один із яскравих моментів сучасного життя на прифронтовій території Донбасу. На щастя, їх стає дедалі більше!

А Часів Яр спостерігає за тим, як налагоджується життя, і разом з усіма своїми мешканцями радіє весні. Він – наче такий собі портал часу, що допомагає людям визначитися: жити радянським минулим чи будувати квітучу, незалежну, європейську Україну. І потроху змінюється на краще.

Євгеній СИЛКІН

РИЖКА-РИЖУХА І

Вони є улюбленцями і талісманами цілих підрозділів. Сірко, Атошка, Мурзик Васильович, Рекс – безрідні й родовиті – коти, собаки, навіть кролики та гусаки. Російська агресія на Донбасі скалічила життя не лише людям. Знайшовши прихисток в українських захисників, вони живуть і служать разом із ними у бліндажах та окопах. «Наші хвостики» – так лагідно бійці називають тварин, які скрізь слідують за ними, попереджають про небезпеку, допомагають на варті, а то й просто служать розрадою. Вони стали справжньою фронтовою сім'єю, яка зустрічає наших хлопців гучним гавканням, веселим метелянням хвостом, приємним муркотінням та тим поглядом вірного побратима, заради якого варто повернутися з бою

МАСЯ-ДЕСАНТНИЦЯ

Одного вечора після сильного мінометного обстрілу Мар'їнки бійці почули, як десь неподалік їхніх позицій страшно й водночас жалісно кричить кішка. Хлопці збагнули: тварина поранена і потребує допомоги. За хвилину нявчання повторилося. Цього разу – ще ближче. На мить здалося, що вона рухається в їхньому напрямку.

І вони дійсно розгледіли в сутінках пухнасте створіння, яке з останніх сил повзло на передніх

лапках, час від часу намагаючись спиратися на задні. Хтось висловив припущення: «У кішки перебитий хребет, можливо, й розтриті суглоби». І лише потрапивши до рук військових, бідаха трохи заспокоїлася.

– От підлі вилупки, гниди московські! – загартовані воїни, які не раз дивилися в очі смерті та знали, що таке біль, не могли спокійно дивитися на страждання беззахисної тваринки, тож дали волю почуттям.

Згодом з'ясувалося, що в кицьки ще й зламана щелепа. Аби припинити страждання бідлашної, хтось запропонував її пристрелити, але один боєць запевнив, що з тваринкою все буде гаразд. Це був Владислав Якушев – прес-офіцер 14-ї бригади. Його впевненість передалася й іншим. Тож одностайно вирішили докласти всіх зусиль, аби пухнаста видужала.

За рудий колір її називали Рижухою. Наклали шини, обробили рани. Перші кілька тижнів годували молоком з ложечки чи піпетки, згодом почали перетирати їжу на пюре. Кволе тільки поступово наповнювалося життям. Майже кожен, хто приходив у гості, цікавився, як там руда підопічна. Багато хто дивувався, що й досі жива. Та минуло кілька тижнів – і вже ніхто не сумнівався, що Рижуха виживе. За місяць про її нещодавню травму нагадувало лише те, що вона сиділа, неприродно розставивши лапки, та легке кульгання. Мишей, якими дуже любила ласувати, вона спочатку впіймати не могла, тож хлопці наставили мишоловок скрізь, де часто з'являлися гризуни. І тільки-но було чути, що одна з них спрацювала, – Рижуха миттю опинялася поряд, очікуючи, коли їй дістануть здобич. Бійці руду красуню дуже любили, пригощали різними смако-

Бійці руду красуню дуже любили, пригощали різними смаколиками, оберігали. Вона відповідала їм тихим приємним муркотінням, що в перекладі, як запевнив один «знавець», означало: «Я теж вас люблю»

ликами, гладили, оберігали. Вона відповідала їм тихим приємним муркотінням, що в перекладі з котячої мови, як запевнив один «знавець», означало: «Я теж вас люблю».

Невдовзі Рижуха навчилася ловити мишей сама. Оскільки не могла швидко бігати-стрибати, то розробила свою тактику: сиділа в засідці на одному місці довго і не рухаючись. У результаті приказка «Сильніше звіра від кішки немає для мишки» була блискавично продемонстрована чотириногим тактиком. За день до її пазурів потрапляло більше гризунів, ніж могли упіймати цілком здорові коти.

Так минув майже рік. Попри анонсовані перемир'я, по Мар'їнці з мінометів і гранатометів бойовики вели вогонь ледь не щодня. Почувши перший вибух, кішка щосили бігла ховатися в бліндаж. Усі обстріли перечікувала в укритті. Напевно, у пам'яті бідолахи назавжди закарбувався жах обстрілу.

Невдовзі настав час ротації 14-ї бригади, хлопці мали повертатися додому. В останній день їхнього перебування киця була постійно поряд. Комуś навіть здалося, що тварина боїться, щоб її не забули, але, як виявилося, все було навпаки – Рижуха вирішила залишитися, тож прощалася зі своїми рятівниками. Наступного дня її ніде не могли знайти. Тож, пообіцявши собі, що повернеться по неї, Владислав Якушев поїхав до рідного Львова. Невдовзі боєць звільнився з лав Збройних Сил України і вирушив до Мар'їнки за своєю пухнастою підопічною. Тільки-но повернув

на таку знайому і вже, мабуть, рідну вулицю, де раніше розташовувався штаб його батальйону, як здалеку побачив маленьку самотню фігурку. Вона граційно сиділа біля воріт будівлі.

– Рижка! – не стримуючи радості, вигукнув Влад. Здрігнувшись, та повернулася в бік чоловіка і на якусь мить завмерла, ніби щось пригадуючи.

– Рижка, Рижуха! Це ж я!.. – не встиг Якушев закінчити фразу, як кішка вже кульгаючи мчала до нього. Влад кинувся назустріч. Їхня взаємна радість була безмежною...

– Жива, дурепко! Чого ж ти сховалася, коли ми їхали додому?

Вона йому у відповідь весело та невпинно нявчала, ніби щось розповідала, а він ніби її розумів.

Хлопці, у підрозділі яких жила Рижуха, просили не забирати їхню улюбленицю. Якушев навіть приревнував її: кішка явно надавала перевагу одному з військовослужбовців, то терлася об його ноги, то стрибала на руки, то неквапом ходила навколо, немов охороняючи. Коли ж настав час прощатися, Владислав потиснув тому бійцю руку, сказавши: «Мене звати Владислав. Прізвище Якушев. Бережи її!»

– Ти жартуєш? – почув він у відповідь. – Я теж Якушев. Видно, не дарма вона з-поміж інших вибрала саме мене як нагадування про тебе, свого рятівника. Коли б хто розповів, я б точно не повірив. Не переживай, друже, я про неї подбаю. А те, що вона не захотіла залишити Мар'їнку, зрозуміти можна, адже це її домівка...

Не обирала, де і коли народитися і Мася. З першого дня своєї появи на світ кішечка чула, як зовсім поруч щось бахає. Коли розплющила оченята, то побачила людей, більшість з яких були в однаковому одязі. А потім з'явилися інші, але в цивільному. Вони привезли щось у коробках і каністрах. Довго розмовляли з військовими і того ж дня забрали Масю із собою. Згодом вона опинилася в людей у схожій формі, але у смугастих майках. Вона тоді не знала, що в цивільному – то волонтери, які вмовили віддати її їм, бо хотіли зробити сюрприз одному з комбатів десантників. Перед такою крихіткою ніхто б не встояв, а надто офіцер, який дуже любить тварин. Війна війною, а піклування про братів менших змушує серця українських воїнів не черствіти.

Пухнастий сюрприз, дійсно, сподобався чоловікові. Дужі руки комбата ніжно тримали живий клубочок, боячись завдати якоїсь шкоди. Він по кілька разів на день годував кицю з піпетки ложечкою, щось лагідно нашіптуючи їй на вушко, слідував, щоб та постійно була в теплі, оберігав. А вона у відповідь на його піклування: «Няв-няв!» Бійці тихенько навіть між собою жартували: «То вона «мам-мам!» називає нашого батю. Отже, сестра вона нам, брати!» А Мася, тим часом, проявляла чудеса справжньої котячої

делікатності: коли хлопці з нею гралися, вона ніколи не кусалася і не дряпалася. Поводилася, як справжня леді: любила чистоту і порядок, але робила все так, як хоче саме вона. Багнюка для неї була майже катастрофою, утім вона місяцями могла сидіти поряд із бійцями в окопах.

Кожен хотів потримати кицю на руках, особливо, коли вона зачинала, і було чути тихеньке буркотіння.

Мася швидко виросла, навчилася ловити мишей, лише тут проявляючи свій бійцівський характер. Ніби підтверджуючи, що вона теж трохи десантниця, стрибнула з 4-го поверху... У комбата мало серце не стало, але вона, ніби нічого не сталося, просто подивилася туди, звідки щойно стрибнула, ніби оцінюючи висоту, і спокійно пройшла повз переляканих чоловіків.

Але то був не єдиний раз, коли киця змусила нервувати. Якось, з'ївши багато мишей, вона заховалася в кузові машини і кілька годин просто відсипалася. У той час її шукали мало не всім батальйоном. Бувало, що смішила до сліз. Якось, коли бійці планували операцію і розклали мапу на столі, нізвідки з'явилася Мася і вместила свою дупку на ворожі позиції. А коли офіцери вказували на координати, вона, ніби щось розуміючи, перебирала в тому місці лапками. Планування операції пройшло, як гумористичне шоу. Фото розмістили в соціальних мережах – і Мася прокинулася справжньою зіркою. Одного разу десантникам надійшла посылка з-за кордону із написом «Для Масі». Кішка відразу почала дерти той ящик і не зупинилася, доки його не відкрили. Виявилось, що одна дівчина за тисячу кілометрів прислала котячий корм для киці-бійця.

Якось перед серйозними маневрами на позиціях з'явилася

журналіст одного із центральних телеканалів Ірина Баглай. Вона неодноразово приїздила до десантників не лише як журналіст, а і як давній друг.

Дізнавшись про те, що Масі буде важко в похідно-польовому житті військових, запропонувала забрати її на якийсь час до себе. Кішка довго не визнавала Ірину за хазяйку, показуючи свій норовливий характер. Але ласка та турбота зробили свою справу.

Киця потроху прихилилася, проте всім своїм видом показувала, що то не вона живе з Іриною, а Ірина з нею. Пухнаста стійко перенесла дорогу до Києва, швидко

там освоїлася. Та коли хтось із друзів приходив у гості у військового однострої, відразу сприймала за свого. А облаштувавши свій спостережний пункт на підвіконні, Мася-десантниця споглядала, що відбувається на вулиці. Якщо в поле зору її мигдалеподібних очей потрапляв військовий, вона, вітаючи його, перебирала лапками по вікну.

Коли Ірина знову зібралася в район АТО, киця, ніби відчувачи щось недобре, почала ховатися за диваном, ванною, шафою. Та їхати довелося.

То було важке відрядження. Загинули знайомі хлопці. Ірина сиділа на кухні в Краматорську і дивилася в порожнечу. Цей стан розуміють ті, хто втрачав друзів... Коли вже виплакані останні сльози і ти просто сидиш... Виснажений... А в голові одна думка-пустка: чогось у твоєму житті вже не буде ніколи... Про батьків, яким привезуть додому сина... Тепер їхнє життя ніколи не буде яскравим...

Мася почала видавати звуки, схожі на крик. Але Іра її майже не чула. Кішка залізла журналістці на руки і почала їх лизати, потім довго злизувала сльози на обличчі, немов закликаючи жити далі.

Відрядження в район АТО слідували одне за одним, і щоразу журналістка брала із собою кішку. Дуже скоро стало помітно, що Київ став для Масі домівкою, їй дедалі менше хотілося мандрувати на Донбас. Ірина вмовила десантників не забирати Масю, бо важко собі уявляла, як зможе звикнути жити без своєї пухнастої подруги, без її бійцівського характеру, вміння завжди добиватися свого. Та й сама киця давно звикла до Ірини, проте коли бачить військового, усіляко демонструє йому свою прихильність.

Леонід МАТЮХІН

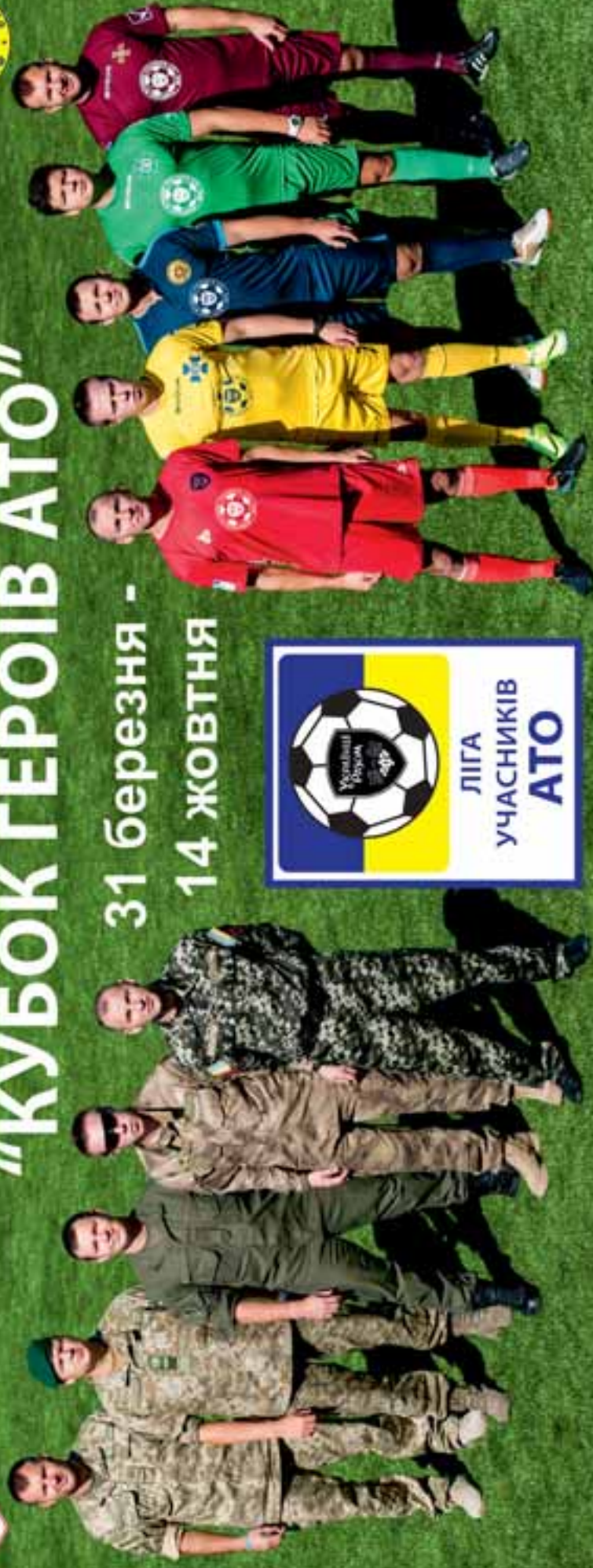
ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ УЧАСНИКІВ АТО
"УКРАЇНЦІ-РАЗОМ!"

ФЕДЕРАЦІЯ ФУТБОЛУ
УЧАСНИКІВ АТО

"КУБОК ГЕРОІВ АТО"

31 березня -
14 жовтня

Київ, Вишневе, Харків, Львів, Маріуполь, Миколаїв, Суми
Запоріжжя, Полтава, Черкаси, Житомир, Чернігів, Вінниця,
Дніпро, Івано-Франківськ, Сєвєродонецьк, Рівне, Луцьк

Наші партнери:

ukrazom.org

«Найкращий вірш»

Кожен рядок його віршів –
це особисто пережите,
відчуте душею і серцем!
Нині улюблену лірику
полковник у відставці,
журналіст Микола Гуцуляк
змінив на жорстку правду
сьогодення, в його римі
відображаються події
Майдану і тривожні дні
війни у Східній Україні.

Маючи за плечима
неоціненний досвід
військової служби, він знає,
що війна – це горе, смерть,
відчай і безвихідь. Своїми
рядками автор надихає
читачів на об'єднання
навколо ідеї патріотизму,
любові до рідної
української мови і, звісно ж,
до неньки України.

З читачами журналу
«Військо України» поет
ділиться рецептом,
як оживити душу –
**Усміхатись! Любити!
Жити!**

УСМІХАЮСЬ – ПИШУ... ЛЮБЛЮ... ЖИВУ...

Усміхаюсь – пишу... Усміхаюсь – люблю...

Усміхаюсь – живу...

А інакше писати, любити і жити навіщо?

А інакше кому знадобляться усі мої вірші?

Добрий вірш – він, як усмішка добра моя наяву.

Усміхайся зі мною – любові, життю і віршам.

Усміхайся зі мною любові, яка пощастила.

В кожній усмішці щирій велика закладена сила –

в кожній усмішці щирій завжди оживає душа.

Добрий вірш – він, як усмішка добра моя наяву.

А інакше кому знадобляться усі мої вірші?

А інакше писати, любити і жити навіщо?

Усміхаюсь – пишу... Усміхаюсь – люблю...

Усміхаюсь – живу...

ще ходить на свободі...»

«ПРИВЕЗІТЬ МЕНІ ПРАПОР!»

Привезіть мені прапор! Той, справжній, що був у окопах.
 Що його пригортав рядовий український солдат.
 Привезіть синьо-жовтий, яким ми укрили Європу
 Від шаленого звіра, хто вічно брехав, що він «брат».

Привезіть мені прапор! Цей прапор несли лихоліттям
 Покоління святих українців, хто нас боронив.
 А тепер ми несемо його у серцях крізь століття.
 В ньому – мирне небо і золото мирних ланів.

Привезіть мені прапор! Везіть прапори українцям!
 Краплі крові на прапорі — лють на погибель Кремлю!
 Ми наповнимо келихи в час перемоги по вінця,
 Й піднесу я той прапор, бо я Україну люблю!..

А КУДИ ПОВЕЗТИ СИРОТУ?

«Під Луганськом загинув воїн-сирота»
 (з газет)

Олександру Юрійовичу Веремеєнку
 (позивний «Фартовий»)

А куди повезти сироту?

Чи, точніше, сироти останки?

Під Луганськом він учора вранці
 Бій прийняв за якусь висоту.

Скільки тих безіменних висот
 Під луганськами різних ґатунків
 Ті, хто ще не пізнав поцілунків,
 Захищають од вражих гидот...

Ось і він захищав... Захистив.
 До останньої крапельки крові.
 Він, дівочих не знавши любовей,
 Наречену-Вітчизну любив...

І куди сироту відвезти?
 Компенсацію спише чинуша,
 А на небі солдатську душу
 Прийме Бог як отець сироти...

Тема ймовірного розвалу російської імперії сьогодні набула особливої актуальності з огляду на те, що нинішня кремлівська верхівка не в змозі запропонувати росіянам хоча б якусь зрозумілу стратегію подолання деградації власної економіки

Збільшується відставання РФ у науково-технічній сфері від західних країн і Китаю. Будь-які спроби Москви щодо виходу з глухого кута, в який вона потрапила через вторгнення в Україну та ведення бойових дій у Сирії, не приносять очікуваного поліпшення ситуації.

У випадку виникнення політичної кризи в країні, особливо – загострення протиріч у вищому ешелоні влади, можливо очікувати зростання сепаратистських спрямувань, метою яких є федералізація чи конфедералізація країни аж до виходу з її складу окремих регіонів.

Юрій Федоров, кандидат історичних наук, дуже добре обізнаний у питаннях російської зовнішньої та воєнної політики. Свого часу він читав лекції з проблем Росії та пострадянського простору в багатьох престижних навчальних закладах Європи, працював у відомих дослідних установах.

но переймається питанням політичного майбутнього Росії. І в цьому контексті, як вважає Юрій Федоров, є два найбільш імовірні варіанти.

Перший полягає в установленні православно-фашистської диктатури з опорою на офіцерський корпус армії та служб безпеки. У другому випадку очікується ескалація відцентрових тенденцій у регіонах аж до розпаду Російської Федерації. Звичайно, що не можна відкидати й інші сценарії розвитку ситуації. Однак це принципово не змінить природи російської влади, яка за будь-яких умов

прагне забезпечити виживання режиму. Навіть погоджуючись на проведення перестановок у складі вищого керівництва та внесення певних коректив у зовнішню політику та економічну стратегію.

Але зміна декорацій на більш привабливу конфігурацію, відмова від зазіхань на суверенітет сусідніх держав є малоімовірною, оскільки курс кремлівського лідера на домінування у світі підтримує більшість російського електорату. Через те відмова від нинішнього курсу наштовхнеться на затятий опір тих, хто сьогодні становить силову та ідеологічну

– Незважаючи на активне розповсюдження у російських керівних колах досить оптимістичних поглядів на стан і перспективи розвитку Росії, беручи до уваги останнє послання очільника Кремля Федеральним зборам, зокрема згадування про нову російську балістичну ракету з ядерною силовою установкою, що свідчить про спробу Володимира Путіна розв'язати жажливу гонку озброєнь, криза путінського режиму стає незворотною, – вважає експерт.

Наразі світова спільнота серйоз-

основу керівної верхівки російського суспільства. Оскільки це призведе до повної втрати їхніх власних позицій. Не дозволять піти на такий крок і притаманні російському електорату авторитаризм, несприйняття західних цінностей, нестримні великодержавність та шовінізм.

Юрій Федоров системно вибудовує перспективи РФ, розділивши їх на три частини. Перша з них – «Фашистська перспектива Росії». Експерт доводить ключові

Збільшується відставання Російської Федерації від західних країн і Китаю у науково-технічній сфері та у соціальному захисті населення

особливості фашистських режимів, а також особливості зародження російського фашизму та фашистських рухів у СРСР. Автор наголошує, що у сучасній Росії є відмінності фашистських поглядів і рухів. «Треба ретельно проаналізувати соціально-психологічні передумови розповсюдження фашистських настроїв у пострадянській Росії, а також еволюцію в країні фашистських рухів з 1991 по 2012 роки та в сучасний період, щоб зрозуміти, що єдиний спосіб зберегти в обстановці наростаючої системної кризи власні мільярди й ключові пости в політиці та економіці – стати на шлях відвертої нацистської диктатури», – стверджує Федоров.

Експерт наводить і особливості путінського режиму, які дозволяють назвати його фашистським або таким, що еволюціонує в

цьому напрямі. Особливо це стало помітним після анексії Криму. Масова свідомість глибоко просякнута націоналістичними ідеями, підтримує авторитарні тенденції. Склалася розгалужена система організацій, що виступають з фашистських позицій. Зростає політичний вплив на сферу освіти, заклади культури, кадрову політику та РПЦ, яка посилює позиції в армії та привласнює функції ідеологічної цензури.

«Сепаратистський тренд і механізми ймовірного розпаду Росії» – назва другої частини дослідження Федорова. Автор зазначає, що детально вивчив та проаналізував дезінтеграцію територіально-інтегрованих імперій і сценарії потенційного розпаду Росії. А результати опитування суспільної думки, за його словами, доводять, що переважна частина

населення РФ вважає регіональний сепаратизм реальною загрозою територіальній цілісності країни.

Третя частина має заголовок «Сепаратистські настрої та рухи у російських регіонах» та присвячена тенденціям і можливим новоутворенням на теренах, що входили у СРСР. Саме тут Федоров обґрунтовано доводить, як може з'явитися «Незалежна держава Сибір», чого можна очікувати на Кавказі та в Поволжі, якими вбачаються прояви сепаратизму на Далекому Сході й у Калінінградській області.

– Є декілька обставин і чинників, які так чи інакше сприяють розпаду країни. Тут не тільки наявність протиріч між різними етносами, мовна чи релігійна дискримінація, культурна несумісність, давні образи на сусідні держави. А ще є й ціннісні та психологічні розбіжності між населенням різ-

Переважна частина населення РФ вважає регіональний сепаратизм реальною загрозою територіальній цілісності країни

них регіонів, економічні, політичні протиріччя тощо. Це, зокрема, анексія Криму та ведення гібридної війни на сході України. Адже реалізацію своїх агресивних планів Москва прикривала гаслом самовизначення населення. Такі дії не могли не сформувані в російських регіонах думку щодо можливої зміни статусу шляхом місцевих референдумів.

А оскільки такі волевиявлення мас Кремль не сприймає, усі спроби регіону отримати новий статус, зокрема набути більшої автономії від центру, будуть жорстко придушені керівною столичною елітою, – висловлює думку Юрій Федоров. – Але тільки-но влада в центрі послабиться, як вважають деякі експерти, Кавказ вийде з підлеглості, а потім спрацює «принцип доміно» – Далекий Схід, Сибір, Урал...

Олександр БОНДАРЕНКО

КОЛИ КУБАНЬ – ЦЕ УКРАЇНА

Сто років тому – 20 січня 1918 року – Законодавча Рада Кубанської Народної Республіки ухвалила резолюцію про приєднання до України.

Голова Законодавчої Ради М. Рябовіл так вітав українських послів: «Дорогі гості! Мачуха-доля відірвала наших дідів запорожців від матернього лона й закинула їх на Кубань. Більше ста літ жили ми тут сиротами по степах, по плавнях, по горах без матернього догляду»...

На той час 60% населення Кубані становили етнічні українці. Здебільшого це були нащадки козаків, переселених сюди ще у XVIII столітті московськими царями. Вони не забули ані своєї мови, ані Батьківщини навіть після сто-

літь насадження російської мови та культури і не сприйняли більшовицької ідеології, а тому вже з 1917 року значна частина кубанців брала участь у визвольних змаганнях українського народу. До складу однієї з найбоєздатніших

та найславетніших частин УНР 3-ї Залізної дивізії входив відділ кубанських козаків на чолі з отаманом Юшкевичем.

Новостворена Кубанська Республіка відразу зіштовхнулася із низкою проблем, головною з яких був конфлікт між козаками, що володіли майже 80% землі Кубані, та бідним селянством, яке до того ж не мало виборчих прав. У той же час економіка Кубані, орієнтована на сільське господарство до приходу на цю землю більшовиків, була цілком стабільною, а тому значної підтримки «червоні» тут не отримали, особливо після кількох жорстоких розправ у козацьких станицях.

Ще до проголошення приєднання в республіці йшла таємна, непомітна для стороннього спостерігача боротьба за вплив на Кубань між Україною та Доном. Зокрема у травні 1918 року Украї-

на в рамках допомоги Кубані у боротьбі з більшовиками поставила їй 9700 гвинтівок, 5 млн. патронів, 50 тис. снарядів для гармат.

Коли стало відомо, що у планах Добровольчої армії Денікіна – похід на Катеринодар (столицю Республіки), українська сторона таємно запропонувала висадити на азовському узбережжі Кубані десант. Для цього із Харкова на азовське узбережжя була перекинута дивізія генерал-хорунжого Натієва (близько 15 тис. вояків). Планувалось одночасно з десантом розпочати козацьке повстання на самій Кубані, вигнати більшовиків і проголосити возз'єднання з Україною... Однак цей амбітний план провалився через низку зволікань вищих чинів військового міністерства.

У лютому 1918 року на Кубань почали прибувати ешелони з демобілізованими солдатами з турецького фронту, налаштованими вкрай пробільшовицьки. Почалися збройні сутички між ними та кубанською армією. Ці величезні маси добре озброєних солдатів врешті подолали опір кубанців. 22 лютого на військовій нараді, організованій військовим отаманом Філімоновим, було вирішено залишити Катеринодар. У той час на Кубані з'явилася ще й Добровольча армія...

Командувач Кубанською армією генерал-майор В. Покровський так згадував ті події: «У той час, коли станиця за станицею падали під більшовиками, які кидали німецький та турецький фронти, які були озброєні за останнім словом техніки і вривалися у межі Кубані та встановлювали Радянську владу, що обіцяла рай земний, коли більшовизм охопив цілі відділи (повіти), оточивши кільцем Катеринодар, неозброєна купка хоробрих людей на чолі з Законодавчою Радою, урядом та військовим отаманом залишає Катеринодар з однією метою бо-

ротьби з більшовизмом. Мандруючи по станицях, купка навпаки, випадково стикається з загоном Корнілова та Алексєєва, ядром Добровольчої армії, яка тільки-но народилася».

У серпні 1918 року Добровольча армія захопила Катеринодар. І хоча спершу кубанці радо вітали «білих», що прогнали з козацьких земель більшовиків, дуже скоро стало зрозуміло, що Денікін не збирається поважати права та свободи, здобуті раніше козаками. Генерали Добровольчої армії постійно втручались у внутрішні справи козацьких областей.

13 червня 1919 року Рябовіл очолював кубанську делегацію на конференції в Ростові-на-Дону, де обговорювалося питання про створення Південно-Російського Союзу (Кубань, Дон, Терек і Добровольча армія). Голова Кубанської Законодавчої Ради виступив із нищівною критикою денікінців, їхньої політики та ідеології «єдиної і невідчужимої». Того ж дня Рябовола вбили агенти Добровольчої армії біля входу в готель, де він проживав.

Це вбивство викликало повсюдну жалобу на Кубані, а також повальне дезертирство козаків із лав «добровольців». Якщо на початку 1918 року кубанців у лавах армії Денікіна було близько 68%, то на початку 1920 цей показник упав до 10%, що стало однією з причин поразки «білих». Знесилені армії Денікіна почали відступати під ударами більшовиків.

1919 року Кубанська Рада відкрито заявила: боротись потрібно не лише з більшовиками, але і з Добровольчою армією. Того ж року кубанці почали переговори із Грузією та на Паризькій мирній конференції поставили питання про прийняття Кубані в Лігу Націй. У відповідь на це за наказом Денікіна відбулось так зване «Кубанське дійство»: арешти та розстріли головних діячів самостійної Кубані.

17 березня 1920 року Червона армія зайняла Катеринодар. На той момент денікінці відступали по всіх фронтах, а кубанці вважали за краще не допомагати жодній із сторін. Того ж таки 1920 року Кубань офіційно увійшла до складу РРФСР.

Навіть у наш час у Росії говорити про Кубанську Народну Республіку не заведено, адже Кубань і досі вважається регіоном із сильними сепаратистськими настроями. Це і логічно

– зважаючи на значну частину українського населення та спільну історію, регіон тяжіє до тісних зв'язків із Україною.

Василь ЧЕПУРНИЙ

Генерал-майор
В. Покровський

ОСТАННІЙ КОМІК НА РОСІЇ

Православні, та що ж це робиться, га? Ну не можна ж так. Така величезна територія зі шкіри пнеться, з колін рачки стає, примудряючись при тому на тих же колінах навколо портретів свого лисенького батечка повзати, скріпами рипить, аж іржа з них сиплеться, а весь світ у відповідь тільки регоче. Ну хоч би хто для вигляду злякався, аби тій території приємне зробити. Натомість, просто якась «гуморина» на політичній арені окремо взятого цирку «от Москвы до самых до окраин». Людство сидить навколо тієї арени, насіння лузає, лушпиння на

голови циркачів спльовує, і час від часу вигукує: «Ой, Вань, смотри какие клоуны! Рот – хоть завязочки пришей!»

Втім, можливо, керманіч тієї території сам у дечому трішки винуватий. Перегнув палицю з особистою величчю. Так намагався довести планеті, що він у всіх науках і ремеслах «най-най», що планета аж повірила. Принаймні, в те, що після відбуття на гастролі до пекла офіційного хохмача Міхаїла Задорнова кремлівський дідусь Вова залишився єдиним найдопечнішим на Росії майстром розмовного жанру.

А йому ж так хотілося, «щоб усі боялись, щоб не насміхались»... Але не судилося. Хоча чого він тільки для досягнення своєї мети не робив! Наприклад, виступаючи перед Федеральними зборами свого підвідомчого улусу, грізно супив брови у телевизор і віщував:

– Техніка, зброя, навіть найсучасніша, рано чи пізно з'являться в інших арміях світу – це нас абсолютно не хвилює, у нас це вже є і буде ще краще. Головне в іншому – таких людей, таких офіцерів, як наш льотчик гвардії майор Філіппов, у них не буде ніколи!

Здавалося б, що тут смішного?

Звісно, таких, як той гвардії майор, в інших арміях удень із ліхтарем не знайдеш. Хіба що із якоїсь шпарини на мерехтіння заупокійної свічки виманиш. Ну герой же! Відбомбившись по мирних жителях Сирії, отримав із землі під хвоста «привіт» і катапультивався. А навіщо, запитуємо? Лише для того, щоб із криком: «То не доставайся ж я нікому!»... е-е-е... тобто: «Це вам за пацанів!» чи то підірвати себе гранатою, чи то самому собі на очах повстанців голову відрізати. Повстанці, власне, і не заперечували: якщо всі росіяни, котрих ніхто в Сирію не кликав, так само самостійно різатимуть собі горлянки за якихось «пацанів», яких туди теж, до речі, ніхто не запрошував, сирійцям роботи буде менше.

Про «найсучаснішу» зброю, яка в Росії «вже є і буде ще кращою», проти ночі не слід узагалі згадувати, аби хронічний енурез не заробити. Бо що може бути найстрашнішим для ворога, який оточив Росію з усіх боків та ще й згори і знизу, як не російські авіаносці на дров'яному опаленні, підводна авіація, надувні «Армати» на гумовому ході і балістичні ракети, що літають невідомими манівцями і

Велика Британія не пробачить отруєння хімічною зброєю, від якої постраждали не тільки Сергій Скрипаль та його дочка Юлія, а й цивільні британці. Агресія Російської Федерації безпосередньо поширилась тепер уже на Європу, тому реакція буде жорсткою, а санкції – ще жорсткішими

обирають собі цілі на власний розсуд, іноді навіть просто за десяток метрів від стартового майданчика?

Тим часом на дворі потеплішало, і з усієї Європи, США та Канади до рідних берізок потяглися зграї російських дипломатів. Не за власним хотінням, а за велінням урядів держав, яким до чортків набридло «пітерське бакланство» Московії на їхніх теренах. Ясна річ, навіть хворий на останній стадії туберкульозу має право на недо-

торканність особи, та тільки до тієї миті, поки не залізе в переповнений тролейбус і не почне там бухикати своїми паличками Коха в різні боки. Останньою краплею, що переповнила чашу терпіння цивілізованих країн, стало отруєння російськими спецслужбами в Солсбері нервово-паралітичною речовиною «Новичок» британського підданого, колишнього російського шпигуна Сергія Скрипаля, його дочки Юлії та поліцейського, котрий намагався надати їм допомогу. Прем'єр-міністр Великої Британії Тереза Мей спочатку по-доброму попросила росіян надати хоча б якісь коментарі з цього приводу. Ви розумієте, що це означало? Тобто речниця МЗС Російської Федерації Марія Захарова мала щось коментувати знахабнілій прем'єрці! Що ж, вона – дівчина ввічлива і поступлива. Пішла таки назустріч світовій буржуазії: відірвалася і гикнула. Щось на кшталт: «Ніхто не може висувати ультиматумів ядерній країні!»

– Як ні, то й ні, – знизали плечима в Лондоні, побалакали з партнерами по НАТО – і поголів'я випускників Вищої школи КДБ

із трудовими книжками «дипломатів» почало пакувати валізи. Шістдесят голів вибуло із США, двадцять три – із Великобританії, чортова дюжина – з України. З інших країн також десь по дві-три-чотири штуки поїхали додому згадувати, як «родіну» зблизька любити, а не з Єлисейських полів.

Думаєте, підступним ворогам духовного центру цивілізації, матері її Расеюшки це просто так минулося? Ага, зараз! Розправив двоголовий півень свої крила – і заявив устами міністра вже бай-дуже яких справ Сергія Лаврова, що Росія такого хамства знову ж таки не терпітиме. І вишле з Москви на пляжі Флориди відповідно шістдесят американських дипломатів. Та ще й закриє консульство США у Санкт-Петербурзі. Ой, як плакали американські дипломати, коли про це почули! Просто ридма ридали. Як їм тепер у Флориді без пельменів і матрешок? Це був потужний удар у самісіньке серце антиросійської американсько-бандерівської воєнщини.

І тут в інтерв'ю телеканалу FOX News, який активно підтримує Дональда Трампа, такий собі сенатор Ліндсі Грем, дитина проти депутатки Державної Думи Валентини Матвієнко (вона ж Валька – два стакани) насмілювався заявити:

– Проблема, на мій погляд, у тому, що Росія немовби зірвалася з ланцюга. Нам треба діяти активніше. Наприклад, позбавити її прибутків від продажу нафти... Колись, як росіяни намагалися покращити свої військові технології, ми були на крок попереду. Кожного разу, коли росіяни починали «зриватися з катушок» у тій чи іншій частині світу, президент Рейган давав відсіч.

І негайно ж американські політики оголосили негласний бойкот російському послу Анатолію Антонову. Не хочуть із ним зустрічатися і спілкуватися, хоч ти плач. Він, бідний, і так, і сяк, а все – ніяк. Написав

навіть листа в Конгрес США, мовляв, «буду дуже вдячний за пораду, як встановити контакт із членами Конгресу, працівниками департаментів і агентств» – усе марно. Не захотіли з послом гомоніти ні керівник Адміністрації США Джон Келлі, ні віце-президент Майк Пенс, ні Генпрокурор, ні очільник ФБР, ні лідери меншості і лідери більшості...

Ну і куди цю купу дипломатичного гною тепер подіти? Їх же годувати якось треба, одягати і взувати. І раптом – поталанило! Та ще й як! Знайшлася таки дірка, в яку можна буде увесь той дипломатичний корпус «у вигнанні» запхнути! Лідер (вибачте на слові) «ДиНиРи» Сашко Захарченко заявив, що він, прогулявшись теплицею з коноплями, тепер розглядає можливість створення незалежної (вочевидь, від здорового глузду) «Харківської Народної Республіки!» Скорочено – ХНР, або ж «Хрін На Рило». Уявляєте, скільки туди нині безробітних російських дипломатів можна буде напхати? Це ж Клондайк, Ельдорадо! Тим паче, що Сашкові вірити можна, він пацан конкретний, хоча й дебіл. Недаремно ж поряд із поздоровленнями «світових лідерів» Владіміру Путіну з черговим обранням його Владіміром Путіним було й поздоровлення

«світового лідера» Сашка «Куряче Стегенце».

Тож, православні, поспішайте займати місця, поки дідусь Вова ще має насагу щось там белькотіти з арени цирку. Бо скоро й цього не буде. Принаймні репертуар може змінитися. А до того вже йде! Нещодавно на одному з найпопулярніших російських інтернет-ресурсів Lenta.ru вийшла стаття «Батькові нацисти». Росіян обурило те, що «позиції націоналістів у сфері культури і освіти постійно посилюються. Почалася кампанія за розширення сфери використання білоруської мови, що закінчилася повним знищенням російськомовної топоніміки. Тепер усі дороговкази на білоруських вулицях і трасах містять написи «мовою», дубльованою латиницею. Влада почала дедалі більше уваги приділяти розвитку національної культури, що підозріло нагадує події в Україні з її «Днями вишиванки». На полицях білоруських магазинів все більше з'являється товарів з національною символікою – переважно литовською и колабораціоністською».

Отакої... Сміємося! Давай, дідусю Вово, давай!

Олег ЯНОВСЬКИЙ

з 2003 року

ДОСВІД НАШИХ ФАХІВЦІВ,
ГОТОВІ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ ІНЖЕНЕРНІ
І ТЕХНІЧНІ РІШЕННЯ ВІДКРИЮТЬ
НОВІ МОЖЛИВОСТІ ВАШОЇ ТЕХНІКИ

**Працюємо для армії –
заради сильної країни!**

БМП-1

**Українська приватна компанія,
виконавець Державного
оборонного замовлення**

- виробництво БТР 8х8, легкого тактичного автомобіля 4х2; 7,62 мм кулемету КТ-7,62 (аналог ПКМ), ДШКМ-Т (аналог ДШКМ); бойових модулів БМ-23-2 та «СПИС»
- капітальний ремонт та модернізація Т-54/55, БМП-1, БМП-2, БТР-60, БТР-70, БТР-80, БРДМ-2, ПЗМ-2, МТ-ЛБ, МТ-ЛБу, МТО, ЗіЛ-135ЛМ;
- капітальний ремонт та модернізація вузлів і агрегатів до військової техніки:

- двигуни типу В-2, В-6, УТД-20, КамАЗ, ГАЗ, ЯМЗ
- мости, колісні редуктори, бортові редуктори
- трансмісії
- системи стабілізації
- прилади прицілювання та спостереження.

БТР-70Т

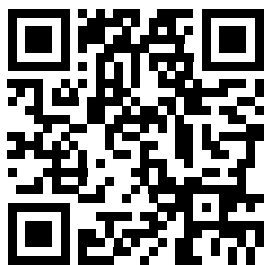
БРДМ-2Т

БТР-80Т

03035, Україна, Київ,
вул. Кудряшова, 16, офіс 383
тел.: +38 (044) 220 08 00
e-mail: techimpex@i.ua
<http://tie.in.ua>

Відскануй своїм смартфоном QR-code

ЗБРОЯ ТА БЕЗПЕКА

XV МІЖНАРОДНА СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВИСТАВКА

9-12 ЖОВТНЯ 2018
Україна, м. Київ

Генеральний
інформаційний партнер

Генеральний
медіа-партнер

Технічний
партнер

МІЖНАРОДНИЙ ВИСТАВКОВИЙ ЦЕНТР
Україна, м. Київ, Броварський пр-т, 15
станція метро "Лівобережна"

☎ +38 (044) 201-11-63
✉ zbroya@iec-expo.com.ua
www.iec-expo.com.ua